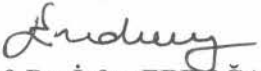

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

SAYI: 383	TARİH: 25.09.2006	KONU: Ortaöğretim Sosyal Bilim Çalışmaları Dersi (9, 10 ve 11. Sınıflar) Öğretim Programı
ÖNCEKİ KARARIN		
SAYI:	TARİH:	

Başkanlığımız Eğitim Öğretim ve Program Dairesi Başkanlığınca hazırlanarak Kurulumuzda görüşülen, **Ortaöğretim Sosyal Bilim Çalışmaları Dersi (9, 10 ve 11. Sınıflar) Öğretim Programının** 2006-2007 Öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere ekli örneğine göre kabulü,

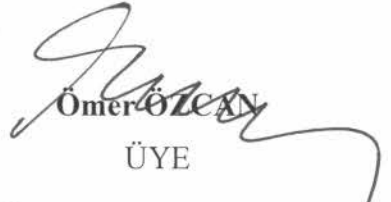
Söz konusu öğretim programının uygulandığı derslerde, ders kitabı kullanılmaması kararlaştırıldı.

Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN
Kurul Başkanı

Doç. Dr. Hüseyin ÇELİK
Millî Eğitim Bakanı

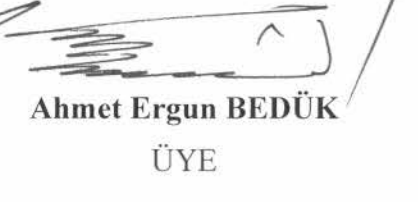

Nazım İrfan TANRIKULU
ÜYE

Dr. Veli KILIÇ
ÜYE

Ömer ÖZCAN
ÜYE

Füsün KÖKSAL
ÜYE

Ahmet SÖNMEZ
ÜYE

Ahmet Ergun BEDÜK
ÜYE

(Raporlu)
Necati CANBEK
ÜYE

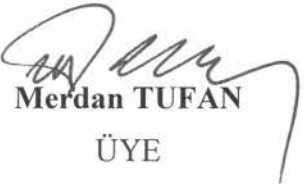

Zübeyir YILMAZ
ÜYE

İbrahim BÜKEL
ÜYE

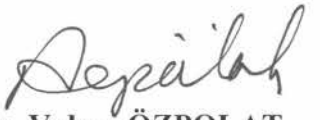

Hüseyin Alp BOYDAK
ÜYE

Dr. Muhammet YILDIZ
ÜYE

Halil AŞICI
ÜYE

Merdan TUFAN
ÜYE

Prof. Dr. Ali İlker GÜMÜŞELİ
ÜYE

Dr. Vahap ÖZPOLAT
ÜYE

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**SOSYAL BİLİMLER LİSESİ
SOSYAL BİLİM ÇALIŞMALARI DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI
(9, 10, 11. SINIFLAR)**

2006

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

SOSYAL BİLİM ÇALIŞMALARİ (9-10-11. SINIFLAR)
ÖĞRETİM PROGRAMI
ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU

Koordinasyon

Medine KARAPINAR

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

Üyeler

Dr. Abdulvahap ÖZPOLAT

Talim ve Terbiye Kurulu Üyesi

Hatice DEMİRBAŞ

Program Geliştirme Uzmanı

Dr. Sevim CAN

Tarih Öğretmeni

Seher ULUTAŞ

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı

İÇİNDEKİLER

	<i>Sayfa</i>
Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları	1
1. Giriş	2
2. Programın Temel Yaklaşımı.....	3
3. Programın Yapısı.....	4
4. Temel Beceriler.....	5
5. Programının Uygulanması ile İlgili Açıklamalar.....	8
6. Genel Amaçlar.....	10
7. Kazanım-Etkinlik Örnekleri-Açıklamalar	
7.1. Dokuzuncu Sınıf.....	11
7.2. Onuncu Sınıf.....	15
7.3. On Birinci Sınıf.....	19
8. Ölçme ve Değerlendirme.....	23
9. Kaynakça.....	42

TÜRK MİLLÎ EĞİTİMİNİN GENEL AMAÇLARI

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları:

1. Genel Amaçlar

Madde 2.

Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik; lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek, gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı seçkin bir ortağı yapmaktır.

SOSYAL BİLİM ÇALIŞMALARI DERSİ (9-11. SINIFLAR) ÖĞRETİM PROGRAMI

1. Giriş

Günümüzde sosyal, ekonomik ve teknolojik alanlarda yaşanan hızlı değişme, bireylerin ve toplumların karşılaştığı karmaşık sorunlar, toplumsal kalkınmada insan faktörü, insanlar arası ilişkiler ve toplumsal değerler sosyal bilimlerin öneminin daha da artmasını sağlamıştır.

Sosyal bilimler; sosyal yaşayış, insan ilişkileri, sosyal kurumlar, insan davranışlarını etkileyen değişmelerin neden ve sonuçlarının saptanması, araştırılması, anlaşılması ve yorumlanması gibi konular üzerinde durmaktadır. Bu açıdan sosyal bilimleri oluşturan disiplinler zamanla çeşitlenmiştir (Sözer, 1998: 6). Günümüzde tarih, coğrafya, sosyoloji, psikoloji, felsefe, antropoloji, iktisat, eğitim bilimleri, siyaset bilimi, yönetim bilimi, hukuk, ekonomi, şehir ve bölge planlama, demografi, arkeoloji, dil bilimi, iletişim, etnoloji gibi disiplinler sosyal bilimleri oluşturan disiplinler olarak kabul edilmektedir.

Değişen dünyada eğitim yalnızca bilgi aktarma anlayışının hâkim olduğu yapıdan kurtulmaktadır. Çağdaş toplumlarda birey, içinde bulunduğu çağın koşullarına uyum sağlayacak bilgi ve donanıma sahip olmanın yanında, yaşadığı sorunlara çözüm bulma zorunluluğu ile karşı karşıyadır. Kişilerin ihtiyaçlarıyla toplumun beklentileri arasındaki dengeyi sağlamak için insanlara gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırmada sosyal bilimler öğretiminin büyük bir önemi vardır.

“Eğitim alanı içinde sosyal bilimler ve fen bilimleri birlikte bir bütün oluşturmaktadır. Sosyal bilimler ayrı ayrı disiplinlerin bir araya gelmesinden oluşan bir alan değil, kendine özgü özellikleri ve bütünlüğü olan bir alandır. Karmaşık sosyal problemlerle karşı karşıya bulunan insanın disiplinler arası bir yaklaşım içinde, çeşitli bilim dallarından yararlanarak problemlere çok yönlü, yaratıcı ve esnek çözümler bulurken, içinde yaşadığı toplumun değerler sistemini de göz ardı etmemesi beklenmektedir.” (Paykoç, 1987: 248)

“Hem bir sosyal bilim dalı, hem de sosyal bilimlerin uygulama alanı olarak eğitimin gelişmesi ile sosyal bilimler ya da sosyal bilgiler öğretimi alanı ortaya çıkmıştır. Sosyal bilgiler kavramı çeşitli ülkelerde ve ülkemizde temel eğitim düzeyinde kullanılmaktadır. Ortaöğretim düzeyinde sosyal bilimler alanındaki kuramsal ve bilimsel gelişmenin eğitim süreci içinde ele alınarak bireyin toplum içinde gelişmesini, yetiştirilmesini amaçlar.” (Paykoç, 1991: 2) Sosyal bilimler öğretiminin amacı; toplumsal kalkınmanın gerektirdiği toplumsal olgunluğa sahip, toplumsal değişmeye uyum sağlayan bireyler yetiştirmektir. Bu öğretimle bireyin toplumsal bir varlık olarak kendini tanıması, anlaması ve kendini gerçekleştirmesine yönelik bilgi, beceri, tutum ve düşünceye/felsefeye, kültür değerlerine sahip olması hedeflenmektedir.

Toplumda bireyler birbirleri ve çevreleriyle sürekli etkileşim hâlinindedir. Bu açıdan sosyal bilimler öğretimiyle öğrencilere toplumsal sorunlara ve olaylara/konulara, değerlere çeşitli açılardan bakabilecek ve çözüm önerileri sunabilecek bilgi, anlayış, tavır, düşünce, alışkanlık ve becerilerin kazandırılması gerekir.

Sosyal bilimleri oluşturan disiplinlerde bilginin ve bu alanda yapılan çalışmaların hızla artması sosyal bilimler öğretiminde içeriğinin belirlenmesi sorununu da beraberinde getirmiştir. İçerik açısından sosyal bilimlerin ilişkileri konusunda üç ayrı görüş bulunmaktadır (Özoğlu, 1974:48):

- Disiplinler arası görüş (Inter-Disciplinary): ortak bir konunun sosyal bilim disiplinlerinin her biri açısından incelenmesi.
- Çok disiplinli görüş (Multi-Disciplinary): insan organizmasının davranışlarının çeşitli yönlerini bağımsız olarak ele alınarak incelenmesi.
- İndirgeyici görüş (Reductionist): Makro fiziğin başlangıcı olan çalışmalar olarak sosyal bilimlerin incelenmesi.

Sosyal bilimler öğretimindeki diğer bir sorun da sosyal bilimler öğretiminde uygulanacak yöntemlerdir. Bu anlamda içerik ve yöntem konuları birbiri ile ilişkilidir. Sosyal bilimlerin öğretiminde içeriğe uygun olarak belirlenen yöntemlerden biri de soruşturma (inquiry) yöntemidir. Bu yöntem öğrenmede öğrenciyi aktif olarak öğrenme sürecine katmaktadır. Öğrenci mevcut bilgiyi bir malzeme olarak ele almakta ve elde ettiği bilgiyi sorunu aydınlatmada, çözüm önerilerini tartışmada kullanmaktadır. Bu ne düşünülmesinden daha çok nasıl düşünülmesi gerektiğine önem veren bir yaklaşımdır (Özoğlu, 1974: 56).

Sosyal Bilim Çalışmaları dersi Sosyal Bilimler dersinin uygulama alanı olarak kabul edilmelidir. Sosyal Bilim Çalışmaları dersinde gerçek hayattan alınmış sorunların incelenmesi esas alınmaktadır. Ancak içerik düzenlenirken sosyal bilimlere ilişkin disiplinlerin kavram, genelleme ve yöntemlerinden yararlanılmaktadır. Bu yolla sosyal bilim dallarını oluşturan disiplinlere ait bilgiler ortak bir çerçevede disiplinler arası bir yaklaşımla incelenerek daha kalıcı hâle gelmektedir. Bu nedenle yapılacak etkinliklerin birden fazla disiplini içerecek şekilde planlanmasına özen gösterilmelidir. Sosyal Bilim Çalışmaları, içeriğini sosyal bilim disiplinlerinden alarak öğrencilere sosyal bilgiler/sosyal bilimler derslerinde edindiği bilgi ve deneyimi kullanacağı ve bir temayı derinliğine inceleyebileceği bir fırsat oluşturmaktadır.

Sosyal Bilim Çalışmaları dersinde, sosyal bilimlerin yapılarının esas alındığı kavramsal yaklaşımda kavramlar, genellemeler, temalar ve her disiplin için esas olan araştırma yöntemlerine ilişkin bir içerik mevcuttur. Bu yaklaşım disiplinler arası etkileşimi kapsamaktadır. Bu yolla salt bilgidен çok, temel yapıyı öğretme, temel fikir, düşünce, kavram ve ilkeleri anlama uygun bir öğrenme transferi ve işlevselliği amaçlanmaktadır.

2. Programın Temel Yaklaşımı

Bilgi, insanlık tarihinin her döneminde önemini korumuştur. Çağımızda ise tartışılmaz üstünlük “bilgiyi üreten” ve “bilgiyi kullanan”larındır. Bilgiyi üreten ve kullanan donanımlı insan gücünün yetiştirilmesi de eğitimin temel amaçlarındandır.

Millî Eğitim Şurası ve benzeri çalışmalarda sıklıkla, öğretim programlarının, öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarını öğrenmelerine, sorun çözüme ve karar verme becerilerini geliştirmelerine imkân sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmesine ihtiyaç olduğu dile getirilmektedir. Tüm bu ihtiyaçlar doğrultusunda, dünyada yaşanan gelişmelere paralel olarak öğretim programlarında yeni yaklaşımlar dikkat çeker duruma gelmiştir. Bu nedenle programda, bilginin taşıdığı değeri ve öğrencilerin var olan deneyimleri dikkate alınarak onların yaşama etkin katılımını, doğru karar vermesini, sorun çözümlerini destekleyici ve geliştirici bir yaklaşım izlenmiştir. Bu yaklaşımla öğrenci merkezli, bilgi ve beceriyi dengeleyen, öğrencinin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak çevreyle etkileşimine imkân sağlayan yeni bir anlayış yaşama geçirilmeye çalışılmaktadır.

Bu anlayış doğrultusunda Sosyal Bilim Çalışmaları Dersi Öğretim Programı,

1. Her öğrencinin birey olarak kendine özgü olduğunu kabul eder.
2. Öğrencilerin gelecekteki yaşamlarına ışık tutarak bireylerden beklenen niteliklerin geliştirilmesine duyarlılık gösterir.
3. Bilgi, kavram, değer ve becerilerin gelişmesini sağlayarak öğrenmeyi öğrenmenin gerçekleşmesini ön planda tutar.
4. Öğrencileri düşünmeye, araştırmaya, soru sormaya ve görüş alışverişi yapmaya özendirir.
5. Öğrencilerin fiziksel ve duygusal açıdan sağlıklı ve mutlu bireyler olarak yetişmesini amaçlar.
6. Millî değerleri merkeze alarak evrensel değerlere saygılı olmaya önem verir.
7. Öğrencilerin ruhsal, ahlaki, sosyal ve kültürel yönlerden gelişmesini hedefler.

8. Öğrencilerin haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren bireyler olarak yetişmesini önemser.
9. Öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarlı olmasını sağlar.
10. Öğrencilerin öğrenme sürecinde deneyimlerini kullanmasına ve çevreyle etkileşim kurmasına imkân sağlar.
11. Her öğrenciye ulaşabilmek için öğrenme-öğretme yöntem ve tekniklerindeki çeşitliliği dikkate alır.

3. Programın Yapısı

Sosyal Bilim Çalışmaları Dersi Öğretim Programı'nda; temalar, kazanımlar, etkinlik örnekleri ve açıklamalar yer almaktadır.

3.1. Temalar

Temalar birbirleriyle ilişkili çok yönlü bir bütün olarak işlenir. Temalar dersin disiplinler arası bir yaklaşımla işlenmesini gerekli kılmaktadır. Belirlenen tema çerçevesinde konuya farklı boyutlarıyla bakılması, çoklu zekâ kuramında yer alan zekâ alanlarına yönelik etkinliklerin işe koşulmasını sağlayacaktır. “Çoklu zekâ yaklaşımının sınıfta kullanılmasında en sık karşılaşılan uygulama modelleri; öğretim yöntemleri ile sınıflarda çok boyutluluk, köprü hazırlama, proje çalışmaları ve disiplinler arası iş birliği çalışmalarıdır. Tematik üniteler, tüm zekâ bölümlerinin her derste işlenmesi için mükemmel fırsatlardır ve disiplinler arası iş birliğinin en güzel örnekleridir (Yavuz, 2005:30). Tema kapsamında belirlenen kazanımların gerçekleştirilmesi için yapılacak etkinlikler; öğrencilerin disiplinler arası ilişkilendirme yapmalarını ve sahada uygulamalarla aktif katılımlarını sağlayacak proje çalışmalarısıyla da desteklenmelidir. Sosyal Bilim Çalışmaları dersinin içeriği şu temalardan oluşmaktadır: Sanat, Yerleşme, Kültür, Yönetim, Stratejik Doğal Kaynaklar, Hak ve Özgürlükler.

Sosyal Bilim Çalışmaları dersinde, kullanılan tematik yöntem, alanı oluşturan disiplinler arasında ilişkilerin kurulması, dersin amaçlarına ulaşılabilmesi bakımından önemlidir. Tematik yaklaşımla farklı disiplinlerin aynı temayla ilgili kazanımlarının bir bütün olarak ele alınması, öğrencinin bilgiyi anlamlandırması, ilişkilendirmesi ve üst düzey zihinsel becerilere ulaşması hedeflenmiştir.

3.2. Kazanımlar

Kazanımlar; öğretim sürecinde öğrencilerin edinecekleri bilgi, beceri tutum ve alışkanlıkları kapsamaktadır.

3.3. Etkinlik Örnekleri

Programda yer alan kazanımların hayata geçirilmesi ve hedeflenen bilgi, beceri, değer, tutum ve alışkanlıkların kazandırılması için çeşitli etkinlik örneklerine yer verilmiştir. Bu etkinlikler birer öneri niteliğindedir. Öğretmen, bu etkinlikleri olduğu gibi veya çeşitli değişiklikler yaparak uygulayabilir. Yeni etkinlikler hazırlanır ve uygulanırken bunların hangi kazanımlara yönelik olduğuna dikkat edilmeli, ayrıca öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları da göz önünde bulundurulmalıdır.

Programdaki etkinlikler, öğrenci merkezli ve öğrenme sürecinde öğrencinin etkin bir rol üstlenmesini sağlayacak şekilde hazırlanmıştır. Öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenleriyle sürekli iletişim içinde olmaları ve etkinliklerin her aşamasında katılımcı olarak yer almaları programın uygulanması açısından önemlidir.

3.4. Açıklamalar

Uyarı, ders içi ilişkilendirme, diğer derslerle ilişkilendirme, ölçme ve değerlendirme ile ilgili açıklayıcı ve işlenecek konuların sınırlarını belirleyen ifadelerin yer aldığı bölümdür.

4. Temel Beceriler

Temel beceriler, öğrencilerin öğrenme alanlarındaki gelişimleriyle bağlantılı, yatay olarak bir yılın sonunda, dikey olarak da on birinci sınıfın sonunda kazanacakları ve hayat boyu kullanacakları temel becerilerdir. Sosyal Bilim Çalışmaları Dersi Öğretim Programı içerdiği kazanımlarla bu temel becerilerin gelişmesini sağlayacaktır. Programla ulaşılması beklenen temel beceriler şunlardır:

- Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma
- Eleştirel düşünme
- **Yaratıcı düşünme**
- İletişim kurma
- Araştırma-Sorgulama
- Sorun çözme
- Bilgi teknolojilerini kullanma
- Girişimcilik
- Gözlem yapma
- Zaman ve kronolojiyi algılama
- Değişim ve sürekliliği algılama
- Mekânı algılama
- Sosyal katılım

Türkçeyi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma Becerisi

Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi; okuduğunu, dinlediğini, gördüğünü doğru, tam ve hızlı olarak anlayabilme; duygu, düşünce, hayal ve isteklerini açık ve anlaşılır bir şekilde eksiksiz ifade edebilme, Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurma, zengin bir söz varlığına sahip olma ve estetik bir bakış açısı kazanma gibi alt becerileri içerir.

Eleştirel Düşünme

Eleştirel düşünme; kuşku temelli sorgulayıcı bir yaklaşımla konulara bakma, yorum yapma ve karar verme becerisidir. Sebep-sonuç ilişkilerini bulma, ayrıntılarda benzerlik ve farklılıkları yakalama, çeşitli ölçütleri kullanarak sıralama yapma, verilen bilgilerin kabul edilebilirliğini, geçerliliğini belirleme, analiz etme, değerlendirme, anlamlandırma, çıkarımda bulunma gibi alt becerileri içerir.

Yaratıcı Düşünme

Yaratıcı düşünme becerisi; öğrencilerin bir temel fikri ve ürünü değiştirme, birleştirme yeniden farklı ortamlarda kullanma ya da tamamen kendi düşüncelerinden yola çıkarak yeni ve farklı ürünler ve bilgiler üretme, olaylara farklı bakabilme, küçük çaplı da olsa bazı buluşlar yapabilmeyi kapsar. Ayrıntılı fikirler geliştirme ve zenginleştirme, sorunlara benzersiz ve kendine özel çözümler bulma, fikirler ve çözümler ortaya çıkarma; bir fikre, ürüne çok farklı açılardan bakma, bütünsel bakma alt becerileri içerir.

İletişim Kurma Becerisi

İletişim becerisi; konuşma, dinleme, okuma, yazma gibi sözel ve vücut dili işaret dili gibi sözel olmayan iletişim becerilerini etkili ve bulunduğu ortama uygun olarak kullanmayı kapsar. Bulduğu ortama uygun olarak kullanması gereken konuşma üslubunu belirleme, uygun şekilde hitap etme, vücut dilini gerektiği yerde gerektiği ölçüde kullanma, aktif olarak dinleme, söz hakkı verme, grup içerisinde etkin bir şekilde arkadaşlarıyla etkileşim içerisinde olma, okurken etkin ve hızlı bir şekilde okuma, okuduğunu anlama ve eleştirme, yazarken ve konuşurken hedef kitleye uygun üslup kullanma, kendi ve başkalarının yazdıklarını eleştirme gibi alt becerileri içerir.

Araştırma-Sorgulama Becerisi

Araştırma becerisi; doğru ve anlamlı sorular sorarak problemi fark etme ve kavrama, problemi çözmek amacıyla neyi ve nasıl yapması gerektiği ile ilgili araştırma planlaması yapma, sonuçları tahmin etme, çıkabilecek sorunları göz önüne alma, sonucu test etme ve fikirleri geliştirmeyi kapsar. Anlamlı tahminde bulunma, uygun araştırma ortamına karar verme, araştırmada ne tip ve ne kadar veri toplaması gerektiğine karar verme, bilimsel yaklaşımı kullanarak araştırmayı planlama, nasıl gözlem ve karşılaştırma yapacağını belirleme, araç gereç kullanma, doğru ve hassas ölçümler yapabilme, sonuçları sunma yollarını belirleme, sonuçların tekrar incelenmesi gerekip gerekmediğine karar verme, elde edilen sonuçlarla asıl fikrin bağlantısını kurma, sonuçları uygun bir dille ifade etme, verileri ortaya koyma, sonucu destekleyici verilerin yeterliliğine karar verme, bulunanların ilk beklentileri karşılayıp karşılamadığına karar verme gibi alt becerileri içerir.

Sorun Çözme Becerisi

Sorun çözme becerisi; öğrencinin yaşamında karşısına çıkacak sorunları çözmek için gerekli olan beceriyi kapsar. Sorunu anlama, gerekirse alt basamakları ya da sorunun köklerini bulma, sorunu uygun şekilde çözmek için planlama yapma, işlemler sırasında çalışmalarını gözlemlenme, gerektiğinde stratejileri ve planları değiştirme, yöntemleri sınama, çözüm aşamasında elde edilen veri ve bilgileri değerlendirme, çözüme ulaşıncaya çözümlerin anlamlılığını ve işe yararlılığını değerlendirme ve yeni sorunları fark etmeyi içerir.

Bilgi Teknolojilerini Kullanma Becerisi

Bilgi teknolojilerini kullanma becerisi; bilginin araştırılması, bulunması, işlenmesi, sunulması ve değerlendirilmesinde teknolojiyi kullanabilmeyi kapsar. Bilgi teknolojilerini yerinde kullanma konusunda doğru karar verme, bilgi teknolojilerini kullanırken planlama yapma, bu teknolojilerin kullanılması için gerekli becerilere sahip olma, bu kaynaklardan bilgiye ulaşma, taranan bilgilerin işe yararlılığını sezme ve ayırma, ayrılan bilgileri analiz etme, işe yarayanları seçme, seçilen bilgileri değerlendirme, sonuca varma, sonucu uygun formda sunma ve yeni alanlarda kullanma alt becerilerini içerir.

Girişimcilik Becerisi

Girişimcilik; sosyal ilişkilerde, iletişimde, iş dünyasında ve benzeri alanlarda gerekli ve etkili davranışları uygun bir şekilde ve uygun zamanda ortaya koymak veya talep görebilecek bir ürünü veya hizmeti daha iyi üretebilmek ya da pazarlayabilmek amacıyla yeni bir sistem kurmak için gerekli olan becerilerdir. Girişimcilik; empati kurma, insan ilişkilerinde uyumlu davranışları gösterebilme, plan yapma, planlarını uygulayabilme, risk alma; herhangi bir alanda ihtiyaç duyulabilecek bir ürünün gerekliliğini sezme, ürünü planlama, üretme, pazar araştırması yapma, pazarlayabilme gibi alt becerileri içerir.

Gözlem Yapma Becerisi

Gözlem çeşitli şekillerde olay ve olguların incelenmesidir. Öğrencilerde zaten var olan merak duygusu gözlem becerisinin gelişmesine yardımcı olur. Dikkatlerini belli bir olay veya olguya yoğunlaştırarak olay ve olguların farkına varır ve çevrelerindeki olayları algılayarak daha etkin öğrenirler. Olayların içinde olarak ve yaşayarak öğrenirler. Aynı zamanda, gözlem becerisi gelişmiş bir öğrenci araştırma, katılım, karar verme, rol oynama, drama ve problem çözme gibi becerilerini de kolayca geliştirebilir.

Öğrencilerin gözlem sonucu elde ettikleri bilgileri bir şekilde düzenleyip genellemelere ulaşmaları, bu genel yargıları sorun çözme veya geleceğe yönelik planlamalar yapmada kullanmaları çok önemlidir. Gözlem becerisi; çevresindeki olay ve olgulara dikkatle inceleme, olay ve olguları doğru ve tarafsız tanımlama, olay ve olgular arasında ilişkiler kurabilme, benzer ya da farklı yönlerini ortaya koyma, gözlediklerini kaydetme ve aktarma, gözlediklerini araştırmalarda veri olarak veya gelecek ile ilgili planlamalar yapmak için kullanabilme, benzer olaylarla ilişkilendirme ve böyle bir olayla karşılaştığında ne yapması gerektiğine dair davranış geliştirme alt becerileri içerir.

Zaman ve Kronolojiyi Algılama

Sosyal bilimleri oluşturan disiplinlerin yararlandığı en önemli becerilerden biri de; zaman ve kronolojiyi algılama becerisidir. Zaman ve kronolojiyi algılama becerisi; takvim bilgisi edinme, zamanları ayırt etme (geçmiş-şimdiki-gelecek zaman), zaman ifadelerini doğru kullanma, kronolojik sıralama yapma, zaman şeridindeki veriyi yorumlama ve zaman şeridi oluşturma alt becerileri içerir.

Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi

Değişim ve sürekliliği algılama becerisi sosyal bilimlere ait bilginin değerlendirilmesi ve kullanılması açısından önemlidir. Değişim ve sürekliliği algılama becerisi; benzerlik ve farklılıkları bulma, zamanla oluşan süreklilik ve değişimi algılama, tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme, geçmişteki problemlerin neden- sonuç ilişkisini tanıma, tarihsel problemin çözümüne alternatif çözümler bulma alt becerileri içerir.

Mekânı Algılama

Mekânı algılama becerisi sadece ortamda olan unsurları fark edip söyleme, onların niceliği ve niteliklerini tanıma ile ilgili değildir. Özellikle mekânın farklı şekillerde ifade edilmesinde, yani en basit anlamıyla çizilmesinde mekânı algılama becerisi çok önemlidir. Mekânı algılama becerisi gelişmiş bir öğrenci, mekânla ilgili çizimleri iyi okuyabilir ve mekâna ait bilgileri kullanarak kağıt üzerinde çeşitli çizimler yapabilir ve bir yeri, kağıt üzerine çizilmiş hali ile karşılaştırabilir. Sonuçta varlıklar arasındaki ilişkiyi daha kolay kavrayabilir; buna bağlı olarak da coğrafi kavramları algılaması, bunlar arasındaki ilişkilerle, bunların sebep ve sonuçlarını açıklayabilmesi mümkün olur. Mekânı algılama becerisi; uzay ilişkileri görebilme (Bir cismin uzayda ya da bir şeklin kağıt üzerindeki biçimini, göz önünde canlandırma, bir şekli üç boyutlu görebilme, bir alanı krokiyi, sokağı veya binayı göz önünde canlandırabilme), harita, plan, kroki, grafik, diyagram çizme ve yorumlama, küre kullanma alt becerilerini içerir.

Sosyal Katılım Becerisi

Demokratik, modern toplumlarda eğitimin en önemli amaçlarından birisi kendisine çevresindeki kişilere ve doğaya değer veren, kendisine yaşadığı toplumun ve dünyanın bir parçası olarak güvenen ve topluma katkıda bulunabilen bir bilince sahip bireyler yetiştirmektir. Böyle bir bilinç kazandırmak ve topluma katkısı olan bireyler yetiştirmek için öğrencilerin okul çağının ilk yıllarından başlayarak toplumsal hayattaki işleyişi kavraması gerekir. Öğrenciler, toplumsal olaylara ilgi duymalı, sorunların farkında olmalı, gerektiğinde hem kendi hem de başkalarının iyiliği için harekete geçebilmelidir. Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları, yaşadıkları toplumun sosyo-ekonomik durumu, sosyal katılımı etkileyen faktörlerdir. Öğrenci, toplum ve çevre sorunlarına duyarlı olmalı ve çözümüne yönelik sürece katılımda istekli olmalıdır. Sosyal katılım becerisi; kendisini ve yakın çevresini etkileyen konularda bilgi sahibi olma, birbirlerinin ihtiyaçlarını karşılamak için insanlar arasındaki ortak ilişkiyi tanıma, bireyler, gruplar ve toplumun ihtiyaçlarını karşılamak için bireyler, gruplar, kurumlar ve sosyal örgütler arasındaki ilişkiyi tanıma, farklı grup ve durumların dinamiklerine uyma, sosyal katılımın gerekli olduğu durumları belirleme, yakın çevresini ve toplumu etkileyen konularda ihtiyaçların karşılanması için fikir üretme, bu fikri çevresindekilere iletme, görüşme, tartışma, planlama, uzlaşma ve eylemde bulunma, lider ya da izleyen olarak gruba, kuruma, sosyal örgütlere ve topluma hizmet etme alt becerilerini içerir.

5. Programının Uygulanması ile İlgili Açıklamalar

Ortaöğretim Sosyal Bilim Çalışmaları Dersi Öğretim Programı sosyal bilimler liseleri için 9, 10 ve 11. sınıflarda haftada 2'şer saat uygulanmak üzere hazırlanmıştır.

Bu dersin eğitim ve öğretiminde aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir:

1. Programda kazanımların öngördüğü bir içerik sınırlaması söz konusudur. Öğretmen öğrenme-öğretme sürecinde çevre özelliklerini, öğrenci grubunun ilgilerini, ihtiyaçlarını, beklentilerini, hazır-bulunmuşluk düzeylerini ve dolayısıyla da ön bilgilerini dikkate almalıdır.

2. Öğrencilerin hazır bulunmuşluk ve ön bilgilerini tespit etmek amacıyla İlköğretim 4-7. sınıflar Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, 8. sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programı ve ilgili seçmeli derslerin öğretim programlarını incelemelidir.

3. Sosyal Bilimler dersi zümre öğretmenleri tarafından öğretim yılı başında yapılacak toplantı ile Sosyal Bilim Çalışmaları dersinin içeriğinde yer alan tema ve kazanımlar dikkate alınarak bir plan yapılmalıdır.

4. Sosyal Bilimler dersini okutan öğretmenler, bu dersin uygulamaya yönelik çalışmalarını Sosyal Bilim Çalışmaları dersinde yapacaklarından iki ders arasındaki uyumu sağlamalıdır. Sosyal Bilimler dersi öğretmenleri, işlenen tema ve kazanımları dikkate alarak öğrencilere nasıl rehberlik edecekleri konusunda bir çalışma takvimi hazırlamalıdır. Bir temada birden çok disiplin alanına yönelik kazanımlar yer aldığından, her öğretmen temada kendi alanına yönelik kazanımlar açısından rehberlik yapmalıdır.

5. Dersin içeriğinde yer alan tema ve kazanımlara uygun olarak uygulama sırasında üniversitelerden, akademisyenlerden destek alınmalıdır. Yapılacak etkinliklerin uygulanması aşamasında danışmanlık desteği alınmalı, okul ve sınıf ortamında akademisyenlerle yapılacak mülakat, konferans, söyleşi vb. etkinlikler düzenlenmelidir.

6. Öğretmen, temaya yönelik kazanımlar gerçekleştirirken Sosyal Bilimler dersi dışında diğer derslerin öğretmenlerinden de destek alabilir. Örneğin yerleşme temasında, yerleşmeye bağlı konut tiplerinin özellikleri ile bu yerleşme tiplerinin maketlerini yapma konusunda sanat tarihi ve resim öğretmenlerinden; kent yaşamının sorunlarına ilişkin bir edebiyat eserinin yorumlanmasında ise edebiyat öğretmeninden yardım alabilirler.

7. Seçilen temalara uygun olarak belirlenecek günlük hayattan alınmış problemler öğrencilerin elde ettikleri bilgileri somutlaştırmasına yardımcı olacaktır. Bu süreçte şu aşamalara dikkat edilmelidir:

- Sorunun tespiti, tanımı ve sınırlandırılması yapılmalıdır.
- Sorunun çözümüne ilişkin hipotezler üretilmelidir.
- Hipotezler için bilgi ve veri toplanmalı, bu bilgiler değerlendirilmeli ve organize edilip yorumlanmalıdır.
- Değerlendirme ve yorumlama sonucu formüle edilmelidir. Bu aşamada sosyal sorunlarda ulaşılan sonuçların geçici olabileceğini görmek ve benimsemek önemlidir.
- Yeni veriler ile elde edilen bilgi test edilip hipotezin geçerliliği sorgulanmalıdır.

8. Öğretmen, sosyal bilimlerin bütüncül bakış açısına önem vermeli, aynı zamanda öğrencilere, sosyal bilimcilerin (tarihçinin, coğrafyacının, sosyologun vb.) bilimsel yöntemleri nasıl kullanması gerektiği konusunda rehberlik etmelidir.

9. Öğretmen, öğrencilerin disiplinlere ait yapısal kavramları öğrenmelerine dikkat etmelidir. Öğrencilerin, çizdikleri kavram ve zihin haritalarından yararlanarak kavram yanlışlarını düzeltmelerine yardımcı olmalıdır.

10. Öğretmen, okulun bulunduğu çevreye göre programdaki etkinlik örneklerini seçmeli ya da kendisi etkinlik hazırlamalıdır. Yeni etkinlikler tasarlanırken dersin genel amaçları, kazanımlar, farklı öğrenme stilleri ve zekâ türleri, öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları göz önüne alınmalıdır.

11. Öğretmen, öğrencileri millî, ahlaki, insani, manevî, kültürel değerler bakımından besleyici; demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösterici olmalıdır. Ayrıca derse ilişkin konuları sevdirecek roman, tarihî roman, hikâye, hatıra, gezi yazısı, şiir ve fıkra gibi edebî ürünleri okumaya teşvik etmelidir.

12. Öğretmen, öğrencilerin davranışlarını şekillendiren kişi olarak üst düzey düşünme becerisini geliştirmeli; bilimsel çalışma alışkanlığı kazanmalı; insanlara saygılı ve hoşgörülü olma yönünden örnek olmalıdır.

13. Öğretmen fotoğraf, harita, film, CD-ROM vb. araç ve gereçler ile tarih ve sosyal bilgiler benzeşim (simülasyon) programlarını, telekomünikasyon hizmetlerini (internet gibi) imkânları ölçüsünde dersin bir parçası yapmalıdır. Gezi düzenleyemediği mekânlara, sınıf içinde Genel Ağ yardımıyla, sanal alan gezileri yaptırmalıdır.

14. Öğretmen, ünitenin yapısına uygun olan değerlendirme yöntem ve araçlarını seçmelidir. Öğretmen, değerlendirmenin, öğrenmenin ayrılmaz bir parçası olduğunu bilmelidir. Sadece öğrenme ürününü değil, öğrenme sürecini de değerlendirmelidir. Değerlendirmede geleneksel yöntemlerle alternatif değerlendirme yöntemlerini birlikte kullanmalıdır. Bu değerlendirme yöntemleri ve araçları; gözlem, performans ödevleri, görüşmeler, öz değerlendirme ölçekleri, öğrenci ürün dosyaları (portfolyo), projeler, posterler; çoktan seçmeli, eşleştirmeli, boşluk doldurmalı, açık uçlu sorulardan oluşan testlerdir. Öğretmen, geleneksel değerlendirme yöntem ve araçlarını kullandığında öğrencilerde iraksak düşünmeye yol açan özellikte sorular sormalıdır. Öğrencilerin etkinlikler çerçevesinde fotoğraf çekerek, resim yaparak, proje, poster ve afiş hazırlayarak, şarkı sözü yazarak, maket yaparak oluşturdukları ürünler sınıf ortamında, aileleri ve çevreleriyle paylaşmak için sergilenmelidir.

GENEL AMAÇLAR

Bu program ile öğrencilerin;

1. Atatürk ilke ve inkılablarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayarak laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmaları,
2. Kendi kültür değerlerine bağlı kalarak farklı kültürleri hoşgörülü bir yaklaşımla karşılayabilmeleri,
3. İnsan haklarına saygılı, yurt ve dünya sorunlarına duyarlı olabilmeleri ve çözüm önerilerinde bulunabilmeleri,
4. Demokratik düşünceyi benimsemiş, demokrasinin işlerliği için sorumluluk alabilmeleri ve demokratik davranış sergileyebilmeleri,
5. Geçmiş, bugün ve gelecekteki siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik olayları değerlendirirken, sosyal bilimlere ait kavramları, sosyal bilimcilerin sahip olduğu becerileri kullanabilmeleri,
6. Sosyal bilimler alanında araştırma yaparken sosyal bilimlere ait yöntem ve teknikleri doğru kullanabilmeleri,
7. Toplumsal sorunları değerlendirirken olaylara disiplinler arası bir yaklaşımla bakabilmeleri,
8. Sosyal bilimlerin gelişimine katkıda bulunabilmeleri,
9. Bilimsel düşünme alışkanlığı kazanabilmeleri,
10. Geleceği şekillendirmede üzerlerine düşen görevlerin farkına varabilmeleri,
11. Sosyal bilimlerle ilgili teorik bilgilerini uygulama aktararak sosyal yaşamda sosyal bilimlerin uygulanabilirliğini keşfedebilmeleri,
12. Problemleri bağımsız ve işbirliğine dayalı yöntemlerle çözüme becerisi edinebilmeleri,
13. Sanat ve estetik duygusuna sahip olabilmeleri,
14. Sorunların tespiti, araştırması ve çözümü sürecinde kendi tarafsızlığı ve ön yargılarının farkında olabilmeleri,
15. Toplumun kültürel mirasını benimseme, koruma ve gelecek nesillere aktarma konusunda sorumluluk alabilmeleri,
16. Toplum hizmetlerinin gerçekleşmesinde kişisel sorumluluk alabilmeleri amaçlanmaktadır.

9. SINIF

TEMA: SANAT		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
<p>1. Sanatla ilgili olarak ortaya çıkan bilim dallarını tanır.</p> <p>2. Sanatın yaşantımıza etkilerini fark eder.</p> <p>3. Sanat ile ilgili kurum, kuruluşların çalışmalarını araştırır.</p> <p>4. Türkiye’de düzenlenen sanatla ilgili belli başlı etkinlikleri araştırır.</p> <p>5. Sanat, kültür ve eğitim arasındaki ilişkiyi açıklar.</p> <p>6. Millî kültürümüzün ürünü olan sanat eserlerini tanır.</p> <p>7. Ekonominin sanat ve sanatın ekonomi üzerindeki etkilerini irdeler.</p> <p>8. Kültürel değişimde ve kültürler arası etkileşimde sanatın ve sanatçının rolünü açıklar.</p> <p>9. Tarihsel süreçte belli başlı sanat dallarının gelişim sürecini araştırır.</p> <p>10. Anadolu’da yaşayan uygarlıklardan günümüze kalan sanat eserlerini tanır.</p> <p>11. Tarihten günümüze sanatla ilgilenen devlet büyüklerini araştırır.</p> <p>12. Sanat eserleri ile coğrafi özellikler arasındaki ilişkiyi açıklar.</p>	<p> Onların Yorumları: Sınıfa bir sanatçı ve sosyal bilimci davet edilir. Sanatın sosyal bilimlerdeki önemine yönelik söyleşi yapılır. Yapılan söyleşi yazılı hale getirilerek okul dergisinde yayımlanır. (1. kazanım).</p> <p> Bizim Sokak: Okulun bulunduğu sokağa sanatsal motiflerle dekore etmek amacıyla her grup bir motif üzerinde çalışılır. Çalışma sonrası belediyeden izin alınarak belli bir süreyle sınırlı kalarak motiflerle sokak dekore edilir. Çalışma sonunda sergiyi gezen kişilerin ve kendisinin duygu ve düşüncelerini anlatan bir rapor hazırlanır (2, 24, 25. kazanımlar).</p> <p> Gezelim Görelim: Sanat eserlerinin bulunduğu yerlere ve sanat galerilerine geziler düzenlenir. Gezi öncesi sınıfça bir form hazırlanır. Gezi sonrası bu form öğrenciler tarafından doldurularak sınıfta paylaşımında bulunulur (Tüm kazanımlar).</p> <p> Bir Görsen: Sanat tarihine ait eserler araştırılarak sunu hazırlanır. Araştırma sonuçlarından elde edilen görsellerden sergi düzenlenir. (10. kazanım).</p> <p> Sanatın Gücü: Sanatın gücü ile gerçekleşmiş sosyal olaylar araştırılarak belirlenen bir olay sosyolojik ve psikolojik yönden incelenir (Tüm kazanımlar).</p> <p> Bakış Açısı: Her öğrenci bir sanat dalını seçer. Belirlenen bir sosyal olaya her öğrenci seçtiği sanat dalı</p>	<p>☐ Sosyal Bilimler dersiyle ilişkilendirilir.</p> <p>☐ Hazırlık Sınıfı Türkçe dersinin “Edebiyat ve Güzel Sanatlar” ünitesiyle ilişkilendirilir.</p> <p>[!] Sanat Tarihi, Sanat Sosyolojisi, Sanat Psikolojisi, Sanat Felsefesi, Sanat Antropolojisi üzerinde durulur (1. kazanım).</p> <p>[!] Görsel sanatlar, güzel sanatlar, yerel el sanatları, geleneksel sanatlar (ebru, hat, minyatür vb.) üzerinde durulur (6. kazanım).</p> <p>[!] Toplumun sanatla ilişkisinde, sanatın birleştirici ve bütünleştirici işlevi ile toplumların değişimleri için gereken altyapının hazırlanmasındaki önemine vurgu yapılır. Sanatın, evrensel boyut kazanarak uygarlıkların ilerleme sürecindeki belirleyici rolü üzerinde de durulur (14. kazanım).</p> <p>[!] Müzik, resim, edebiyat, sinema/tiyatro, dans ve hareket, seramik/heykel alanları üzerinde durulur. Selçuklu ve Osmanlı</p>

<p>13. Tarihî mirası ve sanat eserlerini korur.</p> <p>14. Sanatın topluma, toplumun sanata etkilerine örnekler verir.</p> <p>15. Sanatın üst düzey düşünme becerilerine katkısını belirler.</p> <p>16. Sanatın insan psikolojisine etkisini kavrar.</p> <p>17. Sanatın psikoterapi uygulamaları yoluyla tedavide kullanımına örnek verir.</p> <p>18. Sanatın Türkiye’de ve dünyada yaşananları anlatmada ve geçmişi günümüze aktarmadaki işlevine örnekler verir.</p> <p>19. Türk sanatının, dünya sanatı içindeki yerini ve önemini kavrar.</p> <p>20. Sanata gereken önemin verilmemesinin doğuracağı sonuçları kestirir.</p> <p>21. Sanat ve sanatçının toplumdaki rolünü fark eder.</p> <p>22. Sanatın sosyal bilimciye kazandıracaklarını kestirir.</p> <p>23. Ülkemizde sanatın özendirilmesine, sanatın ve sanatçının desteklenmesine yönelik öneriler geliştirir.</p> <p>24. Sanatla ilgili mekânları (galeri, müze vb.) ziyaret etmeye istek duyar.</p> <p>25. Estetik duyarlılık kazanır.</p> <p>26. Atatürk’ün sanata ve sanatçıya verdiği önemi kavrar.</p>	<p>açısından yorum getirir (Tüm kazanımlar).</p> <p> Merak Ediyorum: Öğrenciler iki gruba ayrılarak bir gruba “Sanat sanat içindir.” diğer gruba “Sanat toplum içindir.” konusu verilir. Gruplar, konularıyla ilgili araştırma yaparlar, tezlerini bu araştırmalarda edindikleri bilgilerle destekleyerek savunurlar (Tüm kazanımlar).</p> <p> Yazıkça...: Sanatın insan psikolojisine etkisine yönelik kompozisyon yazma çalışması yapılır (16. kazanım).</p> <p> Ben Olsaydım: Bir sosyal sorun belirlenir. Öğrencilerden bir kabine oluşturulur. (başbakan, dış işleri bakanı, kültür ve turizm bakanı, bakan danışmanları vb.) Belirlenen soruna sanat çerçevesinde çözüm bulunmaya çalışılır (Tüm kazanımlar).</p> <p> Öncesi ve Sonrası: Sanat ile ilgili bir kurum veya kuruluşa gezi düzenlenir. Edinilecek bilgilere yönelik gezi öncesi bir form düzenlenir. Gezi sonrası doldurulan formlar doğrultusunda paylaşımda bulunulur. (24. kazanım).</p> <p> Şehrim Onlarla Anlamlı: Okulun bulunduğu şehirdeki sanat eserlerinin tanıtımı yapılır (Tüm kazanımlar).</p> <p> Sınıf Tiyatrosu: Sanat ile toplum arasındaki ilişkiyi konu alan bir tiyatro metni oluşturulur. Sınıftaki öğrencilere roller dağıtılarak oyun okulda oynanır (Tüm kazanımlar).</p>	<p>Devletlerinde hastaların tedavisi amacıyla müziğin kullanılması ve bu amaçlarla kurulan şifahane ve bimaristanlar vurgulanır (17. kazanım).</p> <p>[!] İnsanlığın, daha güzel ve daha anlamlı bir dünya arayışının ürünü olan sanatın gelişmesinde sosyal bilimcinin önemi vurgulanır (22. kazanım).</p> <p>[!] Atatürk’ün güzel sanatlar ve sanatçılarla ilgili görüşleriyle zenginleştirilerek ele alınır (26. kazanım).</p> <p> Bu temada, açık uçlu, çoktan seçmeli, eşleştirmeli sorular; gözlem, öz değerlendirme, akran değerlendirme formları proje ve performans ödevleri kullanılarak değerlendirme yapılabilir.</p>
--	---	--

TEMA: YERLEŞME
9. Sınıf

KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
<ol style="list-style-type: none">1. Yerleşmeyi etkileyen faktörleri sınıflandırır.2. Yerleşme ve ekonomik faaliyetler arasındaki ilişkiyi açıklar.3. Geçmişten günümüze yerleşme ve konut ilişkisine örnekler verir.4. Nüfus hareketleri ile yerleşmelerde meydana gelen değişimi ve bunun sonuçlarını analiz eder.5. Göç hareketleri sonucu ortaya çıkan sorunları ve bu sorunlara bulunan çözüm yollarını tartışır.6. Kent ve kırsal hayatta ortaya çıkan bireysel ve toplumsal sorunları ve çözüm yollarını tartışır.7. Konut ve yaşamsal ihtiyaçlar açısından bireyin farklı yerleşme tiplerindeki yaşamını tartışır.8. Yerleşme ve mülkiyet anlayışının değişimini sorgular.9. Yerleşme biçimleri ve mimari anlayışın değişimini örneklerle açıklar.10. Modernleşme ve kent yaşamı olgusu hakkında çıkarımlarda bulunur.11. Geçmiş ve günümüz yerleşmelerinde güvenlik sorunlarına yönelik çözümleri değerlendirir.12. Yerleşmeyi düzenleyen hukuk kurallarını analiz eder.13. Yerleşme olgusunun sanat ve edebiyat eserlerine yansımalarını değerlendirir.14. Türklerde şehircilik anlayışına ilişkin örnekler verir.	<p> Geçmişten Günümüze Yerleşme: Çeşitli görsel materyallerden yararlanarak yerleşmeyi etkileyen faktörler belirlenen sembolleri de kullanarak tarih şeridi hazırlar (1 ve 2. kazanım).</p> <p> Mağaradan Metropole: Öğrencilerden konut anlayışındaki değişimle ilgili araştırma yapmaları istenir. Oluşturulan gruplar bu değişimi ifade edecek resim, afiş ve broşür hazırlar (3. kazanım).</p> <p> Göçler ve Değişen Hayatlar: Öğrencilerden göçün nedenleri ile ilgili olarak mülakat yapmaları istenir. Göçün ekonomik ve toplumsal sorunlarına ilişkin bilgilerin yer alacağı bir belgesel film için senaryo çalışması yapılır (4 ve 5. kazanım).</p> <p> Yaşamın Renkleri: Kent ve köy yaşamını simgeleyen semboller ve nesnelere belirlenmesi istenir. Belirlenen her sembol ve nesnenin neden seçildiğinin gerekçesi küçük kartonlara yazılır. Bu sembol ve nesnelere oluşan bir sergi hazırlanır (6 ve 7. kazanım).</p> <p> Geleceğin Şehirleri: Görsel materyallerden yararlanarak şehirlerde meydana gelen değişimler ve olası sonuçlarının tartışılacağı bir televizyon programı hazırlamak amacıyla çalışmalar yapılır (8, 9 ve 10 kazanım)</p> <p> Sanat ve Yaşam: Öğrenciler gruplara ayrılarak, izlenen film ve okunan eserlerden kent ve köy yaşamının sorunlarının nasıl işlendiğine dair rapor hazırlanır. Her grubun raporlarda sunulan bilgilerin ortak noktaları</p>	<p>☐ Sosyal Bilimler dersiyle ilişkilendirilir.</p> <p>[!] Karain mağarası, Çatalhöyük ve Kültepe örnekleri incelenir (2. kazanım).</p> <p>[!] Ülkemizdeki göçün neden ve sonuçlarına tarihten ve günümüzden örnekler verilir. Köyden kente göç, yurt dışına göç ve bunların siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik boyutlarına değinilir (4 ve 5. kazanım).</p> <p>[!] Yeşil alan ihtiyacı, sağlıklı çevre koşulları, su ihtiyacının karşılanması gibi konular ele alınır (7. kazanım).</p> <p>[!] Osmanlı devletinden uygulanan iskan politikası, kolonizatör yerleşmeye ve mürur tezkeresi örnekleri verilir (12. kazanım).</p> <p>☐ Türk Edebiyatı dersiyle ilişkilendirilir (13. kazanım).</p> <p>[!] Sanat temasıyla</p>

<p>15.Şehir incelemeleri yoluyla Türklerde şehircilik anlayışını değişim ve süreklilik açısından irdeler.</p> <p>16.Bölgesel güçlerin ortaya çıkışı ile yerleşme anlayışının değişimini sorgular.</p> <p>17.Metropollerin ortaya çıkışı ve gelişimi ile ticaret ve yerleşme ilişkisini analiz eder.</p> <p>18. Gelecekteki yerleşmeler üzerine üretilen politikaları ve bu amaçla yapılan faaliyetleri değerlendirir.</p> <p>19. Uluslararası örgütlerin yerleşmeyi düzenlemek amacıyla aldığı tedbirleri tartışır.</p> <p>20. Yerleşme anlayışının eğlence ve kültüre yansımalarına örnekler verir.</p> <p>21. Yerleşme, konut ve yönetim ilişkisini analiz eder.</p> <p>22. Gelecekte oluşacak yerleşmeler hakkında tahminde bulunur.</p> <p>23. Tarihi ve kültürel değerlere sahip yerleşmelerin korunmasına yönelik politikalar hakkında tahminde bulunur.</p>	<p>belirlenir. (13. kazanım)</p> <p> Tarihin Tanığı Şehirler: Şehir incelemeleri yolu ile (Semerkant, İstanbul, Bursa, Konya gibi) Türk şehirlerinde bulunan temel özellikler belirlenerek hazırlanan sunular sınıfta paylaşılır (14 ve 15. kazanım).</p> <p> Geleceği Tasarlamak: Geleceğin şehirlerinin nasıl olacağı üzerine yapılan araştırma sonunda sınıfta oluşturulan gruplardan fikirlerini yansıtan bir maket hazırlamaları istenir (18. kazanım).</p> <p> Konut ve Yerleşme: Tarihten günümüze Anadolu’da değişen konut ve yerleşmeye ilişkin bir sergide yer alması gerekenleri belirlenmesi amacıyla araştırma yapılır. İmkânlar ölçüsünde okul ortamında bir sergi hazırlanır (21. kazanım).</p> <p> Mekânlar ve İnsanlar: Geçmişten günümüze kullanılan konut tipleri belirlenir. Bu konutlarda kullanılan yapı malzemelerinin iklim, ekonomi, yaşam biçimi ile ilişkisini inceleyecek bir araştırma yapılarak bir sunu hazırlanır (22. kazanım).</p> <p> “Geleceğe Bırakılacak Miras”: Tarihi ve kültürel mirasın korunmasına yönelik yapılacak çalışmalarla ilgili proje hazırlanır (23. kazanım).</p>	<p>ilişkilendirilir (13. kazanım).</p> <p>[!] Yönetim temasıyla ilişkilendirilir (21. kazanım).</p> <p> Bu temada, açık uçlu, çoktan seçmeli, eşleştirmeli sorular; gözlem, öz değerlendirme, akran değerlendirme formları proje ve performans ödevleri kullanılarak değerlendirme yapılabilir.</p>
--	---	--

10. SINIF

TEMA: KÜLTÜR		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
<ol style="list-style-type: none">1. Kültürün davranış ve tercihlerimiz üzerindeki etkisini araştırır.2. Toplumun üretim ve tüketim biçimi ile kültür arasındaki ilişkiyi fark eder.3. Kültür kavramıyla ilgili farklı tanımlardan hareketle kültür unsurlarını belirler.4. Çevresindeki çeşitli öğelerden yola çıkarak kültür değişmelerine örnekler verir.5. Çevresindeki çeşitli öğelerden hareketle kültürel değişimin süresi hakkında kestirimlerde bulunur.6. Kültürel değişimlere neden olan unsurlara ve bunların etkilerine örnekler verir.7. Kültür ile kişilik arasındaki ilişkiyi açıklar.8. Türk kültürünün oluşumuna ve gelişimine önemli katkısı bulunan belli başlı kişileri tanıır.9. Kültür değerlerimizi korumanın ve gelecek kuşaklara aktarmanın önemini kavrar.10. Kültürel mirasın korunmasına yönelik önerilerde bulunur.11. Kuşaklar arası iletişim/etkileşim açısından kültürün önemini kavrar.12. Millî birlik ve beraberlik açısından kültürün önemini	<p>## Kültür Bizi Nasıl Etkiler: İnsanın sosyal bir varlık olduğu tezinden hareketle, insanın kültür yaratma özelliği ve bir kültür ortamında kendisini gerçekleştirebileceği hususlarına çevreden ve günlük hayattan örnekler verilerek vurgu yapılır. Bu hususta öğrencilerin kendi gözlem ve değerlendirmelerini raporlaştırmaları istenir (1. kazanım).</p> <p>🏛️ Geçmişten Günümüze: Öğrencilerden geçmişte kullanılan giyecek, ev eşyası, takı vb. örnekleri sınıfa getirerek günümüzdeki benzerleriyle karşılaştırmaları; örf-adet, üretim-tüketim vb. konularda görülen kültürel değişimlere de örnekler vermeleri istenir. Konu hakkında incelenen nesnelere hareketle kompozisyon yazma çalışması yapılır (4 ve 6. kazanım).</p> <p>## Minnet Borcumuz Olanlar: Öğrencilerden geçmişten günümüze kadar edebiyat, sanat, mimari, düşünce vb. alanlarda Türk kültürüne katkıda bulunan kişileri araştırmaları; bu kişiler ve eserlerinin günümüze uzanan etkilerini sınıfta paylaşmaları istenir. Bu konuda kendilerine düşen görevler hakkında bir yazı hazırlamaları istenir (8. kazanım).</p> <p>🏠 Proje Geliştiriyorum: Öğrenciler gruplara ayrılır. Kültürel mirasın korunmasına yönelik projeler oluşturulur (10. kazanım).</p> <p>## Kültürün Gücü: Toplumda duygu, düşünce, değer, yaklaşım birliği/benzerliği ve toplumsal bütünleşme açısından</p>	<p>☐ Sosyal Bilimler dersiyle ilişkilendirilir.</p> <p>☐ “Türk Edebiyatı” ile “Dil ve Anlatım” dersleriyle ilişkilendirilir.</p> <p>[!] Dil, din, tarih, edebiyat, sanat vb. kültür unsurları üzerinde durulur (3. kazanım).</p> <p>↻ Sanat temasıyla ilişkilendirilir.</p> <p>↻ Yerleşme temasıyla ilişkilendirilir.</p> <p>[!] Yemek, giyim, dil, edebiyat, spor, müzik vb. alanların etkileri üzerinde durulur (14. kazanım).</p> <p>[!] Televizyon, radyo, İnternet, cep telefonu, gazete, dergi vb. araçların etkileri üzerinde durulur (15. kazanım).</p>

<p>kavrar.</p> <p>13. Kültürel farklılıkları, toplumlar arası ilişkiler açısından değerlendirir.</p> <p>14. Popüler kültürün birey ve toplum üzerindeki etkilerini yorumlar.</p> <p>15. İletişim araçlarının kültür üzerindeki etkilerini yorumlar.</p> <p>16. Kültürel farklılıklara karşı hoşgörülü olur.</p> <p>17. Coğrafyanın kültür üzerindeki etkisini irdeler.</p> <p>18. Bulunduğu çevredeki tarihî dokudan yola çıkarak dönemin kültürü hakkında çıkarımlarda bulunur.</p> <p>19. Çevresindeki kültürel etkinliklere katılmaya istekli olur.</p> <p>20. Atatürk'ün millî kültüre verdiği önemi kavrar.</p>	<p>kültürün önemi hakkında bir araştırma ödevi hazırlamaları istenir (12. kazanım).</p> <p> Birlikte Var Olma Çabamız: Öğrencilerin, milletler ve toplumlar arası kültür farklılıklarına yönelik örnekler tespit ederek bu örnekleri sınıfta paylaşımları sağlanır. Söz konusu farklılıklar konusunda, toplumsal hoşgörü anlayışı içinde nasıl davranılması gerektiğine yönelik öğrencilerin görüşlerini açıklamaları istenir. (13. kazanım).</p> <p> Coğrafyanın İzleri: Öğrenciler gruplara ayrılır. Her grubun belli coğrafi özellikler gösteren bir bölgede yaşayan toplumun hayat tarzını farklı kaynaklardan araştırmaları istenir. Coğrafya, toplumun hayat tarzı ve söz konusu toplumun kültürü arasındaki neden-sonuç ilişkisi sınıf ortamında tartışılır (17. kazanım).</p> <p> Tarihten Mesajlar: Öğrencilerin kolay ulaşabildikleri tarihî bir yapıyı, eseri veya eşyayı inceleyerek eserin ait olduğu dönme ait hayat tarzı ve kültürü hakkında çıkarımlarda bulunmaları istenir. Mümkünse bu eserlerden bazıları sınıf ortamına getirilerek sınıfça değerlendirilir (18. kazanım).</p>	<p>[!] Atatürk'ün millî kültürün korunması, geliştirilmesi için yaptığı çalışmalar ve millî kültür konusunda gösterdiği hedefler üzerinde durulur (20. kazanım).</p> <p> Bu temada, açık uçlu, çoktan seçmeli, eşleştirmeli sorular; gözlem, öz değerlendirme, akran değerlendirme formları proje ve performans ödevleri kullanılarak değerlendirme yapılabilir.</p>
--	--	---

TEMA: YÖNETİM**10. Sınıf**

KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
<p>1. Yönetim birimlerinin temel işlevlerini örneklerle açıklar.</p> <p>2. Tarihsel süreçte yönetim biçimlerinde meydana gelen değişimi analiz eder.</p> <p>3. Tarihsel süreçte Türk devlet yönetiminin temel özelliklerini belirler.</p> <p>4. Demokrasi anlayışında meydana gelen değişimin yönetim biçimlerine yansımalarına örnekler verir.</p> <p>5. Siyasi değişimi etkileyen faktörleri ve bu faktörlerin yönetime yansımalarını belirler.</p> <p>6. Yönetimde karar verme sürecine etki eden faktörleri analiz eder.</p> <p>7. Türkiye’de yönetici yetiştirme amacıyla yapılan eğitim faaliyetlerini değerlendirir.</p> <p>8. Yönetim- eğitim ilişkisini analiz eder.</p> <p>9. Yönetim anlayışındaki değişimlere örnekler verir.</p> <p>10. Yönetim, yönetici ve toplum ilişkisinin edebiyat ve sanat eserlerine yansımalarına örnekler verir.</p> <p>11. Bilgi teknolojisinin yönetim alanında kullanımının sonuçlarını tartışır.</p> <p>12. Gelecekteki yönetim anlayışlarına ilişkin tahminde bulunur.</p>	<p> “Görev-Hizmet” Yönetim birimlerinin görevleri ve bu görevleri ne ölçüde yerine getirdiklerine ilişkin yöneticiler ve hizmet alan kişilerle görüşme yapılır (1. kazanım).</p> <p> Çözü-Yorum: Kamu ve yerel yönetimlerin hizmetlerinin daha verimli hale nasıl getirilebileceği konulu bir açıkoturum hazırlanır (1. kazanım).</p> <p> Yöneten ve Yönetilen: İlk Türk devletlerinden günümüze yönetim ve egemenlik anlayışındaki değişim ve sürekliliği gösteren bilgiler analiz edilir (2 ve 3 kazanım).</p> <p> Tarihe Bakış: Divan-ı Hümayun örneğinden hareketle Türk devletlerinde yöneticilerin karar almada uyguladığı yöntemleri içeren bir drama çalışması yapılır (3, 7 ve 8. kazanım).</p> <p> Demokratik Yaşama Doğru: Demokrasinin gelişim sürecini, temel ilkelerini, değişik yönetim biçimlerini araştırılarak bir zaman şeridi oluşturulur (4 ve 5. kazanım).</p> <p> Geleceği Planlamak: Öğrenciler yönetim bilimi eğitimi veren yüksek öğrenim kurumlarını, bu kurumlarda verilen dersleri belirler. Bu bölümlerde okuyan öğrenciler ve eğitim veren öğretmen üyeleri ile röportaj yapılır. Ayrıca çevresinde bulunan yönetim birimlerinde görev yapan yöneticilerle aldıkları eğitim ve bu eğitimin görevlerine etkisi konusunda yapılan röportaj sonuçları yapılır. Bu iki röportaj sonuçları eğitim ve yönetim-yönetici ilişkisi açısından karşılaştırılır (5, 9, 11, 13 kazanım).</p> <p> Basına Yansınlar: Görsel ve yazılı basın haberlerinden yararlanarak bireylerin yönetime katılma ve yönetimi etkileme süreçleri hakkında bir sunum hazırlanır (6. kazanım).</p>	<p> Sosyal Bilimler dersiyle ilişkilendirilir.</p> <p> Sanat temasıyla ilişkilendirilir.</p> <p>[!] Osmanlı Devletinde yönetim anlayışının temel ilkeleri üzerinde durulur (3. kazanım).</p> <p>[!] Cumhuriyet yönetimi ve demokrasi ilişkisine değinilecektir (4. kazanım).</p> <p>[!] Kurultay, Divan-ı Hümayun örnekleri ve Türklerde “orun ülüş” meselesi de verilecektir (6. kazanım).</p> <p>[!] Cumhuriyet döneminde açılan fakülteler ve TODAİE’nin kuruluşu ve işleyişi incelenir (7. kazanım).</p> <p>[!] Kriz yönetimi, savaş yönetimi, zaman yönetimi, sınıf yönetimi, doğal kaynak yönetimi gibi konular üzerinde durulur (9. kazanım).</p> <p>[!] Yöneylem bilimi ve sistem yaklaşımı üzerinde durulur. (9. kazanım).</p>

<p>13. Uluslararası örgütlerin yerel, bölgesel ve küresel yönetim anlayışına etkilerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.</p> <p>14. Yönetim biliminin gelişimine katkıda bulunan kurum ve kuruluşlar hakkında araştırma yapar.</p> <p>15. Bireyin haklarının korunmasında yönetimlere düşen görevleri belirler.</p> <p>16. Yönetim süreçlerine bireylerin katılımına örnekler verir.</p> <p>17. Liderlerde bulunan özelliklerden hareketle yönetici ile lider arasındaki farkları belirler.</p> <p>18. Farklı dönem ve toplumlardaki yönetici örneklerinden hareketle yönetim becerileri hakkında çıkarımlarda bulunur.</p> <p>19. Örnek olaylardan yararlanarak Atatürk'ün liderlik ve yöneticilik özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.</p>	<p> Okul Meclisleri: Okul Meclislerinin yapısı ve işleyişi hakkında bir tartışma programı hazırlanır. (6 ve 8 kazanım)</p> <p> “Ben Yönetici Olsam”: Öğrencilerin önümüzdeki 50 yıl boyunca belirlenen ülkelerin ekonomik, siyasi, coğrafi özelliklerini meydana gelebilecek değişimleri dikkate alarak yönetim stratejilerini belirlemeleri istenir (9. kazanım).</p> <p> E-Devlet: Devlet hizmetlerinin yürütülmesinde bilişim teknolojisinin kullanımına ilişkin internet araştırması yapılır (11. kazanım).</p> <p> Tüm Dünya İçin: Belirlenen bir konu Birleşmiş Milletler simülasyonu ile incelenir (13 ve 14. kazanım).</p> <p> Haberler ve Yorumlar: Öğrenciler bir hafta boyunca basın yayın organlarını birey ve yönetim ilişkisi açısından takip eder. Elde edilen bilgiler sınıf ortamında tartışılarak yönetimlerin bireylerin haklarını korumak amacıyla neler yapabileceği konusunda rapor hazırlanır (15. kazanım).</p> <p> Dünyayı Yöneten Liderler: Geçmişten günümüze farklı toplumlarda yer alan liderlerin hayatlarına ilişkin biyografi çalışması yapılır (17 ve 18. kazanım).</p> <p> Yönetim-Yönetici-Lider: Farklı dönem ve ülkelerde yöneticilik yapan kişilerin biyografileri araştırılarak yönetim becerileri ile ilgili bir tablo oluşturulur (17, 18 ve 19. kazanım).</p>	<p> Türk Edebiyatı dersiyle ilişkilendirilir (10. kazanım).</p> <p> Bu temada, açık uçlu, çoktan seçmeli, eşleştirmeli sorular; gözlem, öz değerlendirme, akran değerlendirme formları proje ve performans ödevleri kullanılarak değerlendirme yapılabilir.</p>
--	---	---

11. SINIF

TEMA: STRATEJİK DOĞAL KAYNAKLAR		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	KAZANIMLAR
<ol style="list-style-type: none">1. Stratejik doğal kaynakların kullanım alanlarını belirtir.2. Stratejik doğal kaynaklar bakımından ülkemizdeki ve dünyadaki durumu analiz eder.3. Stratejik doğal kaynaklarla ilgili anlaşmaları ve anlaşmalarda yer alan maddeleri araştırır ve yorumlar.4. Stratejik doğal kaynaklarla ilgili kurum ve kuruluşların çalışmalarını araştırır.5. Stratejik doğal kaynaklarla ilgili hukuki düzenlemeleri araştırır.6. Stratejik doğal kaynaklarla ilgili yapılan ulusal ve uluslararası çalışmalarda belirtilenlerden hareketle çıkarımlarda bulunur.7. Stratejik doğal kaynakların bulunduğu yerler ile bu yerlerde yapılan savaşlar arasındaki ilişkiyi belirler.8. Tarihten günümüze kadar yapılan stratejik kaynaklarla ilgili savaşları araştırır ve stratejik kaynaklarla ilgili olası savaşlara yönelik tahminde bulunur.9. Türkiye'nin stratejik doğal kaynakların kullanımına yönelik ulusal ve uluslararası politikasını değerlendirir.10. Stratejik doğal kaynakların kullanımının sosyal hayata ve insan psikolojisine etkisini fark eder.11. Stratejik doğal kaynakların ülke ekonomisine katkılarını irdeler.12. Dünyada yaşanan doğal kaynak krizleri ve bunun ülkemize yansımalarını fark eder.	<p> Stratejik Harita: Öğrenciler tarafından stratejik doğal kaynakların bulunduğu yerlerin gösterildiği ve bu yerlerde yapılan/yapılmış olan savaşların belirtildiği bir harita oluşturulur. Harita üzerinde gösterilen bu yerler ile belirtilen savaşlar arasında neden sonuç ilişkisi kurulur. Bu konuyla ilgili geleceğe yönelik gerekçeli tahminlerde bulunulur (7 ve 8. kazanım).</p> <p> Yetki Bizde: Öğrenciler gruplara ayrılır. Her grup bir stratejik doğal kaynakla ilgili bakanlığı temsil eder. Gruplar kendi içinde bakanını, danışmanlarını, genel müdürlerini vb. belirler. Stratejik kaynakla ilgili araştırma yapılır. Bakanlık olarak yapacakları çalışmalar ve projeler nedenleriyle birlikte belirten bir sunum hazırlanır (4. kazanım).</p> <p> Sordukça Öğrendim, Öğrendikçe Sordum: Stratejik doğal kaynaklarla ilgili bilgi edinmek üzere ilgili kurum ve kuruluşlardan görevli/görevliler davet edilir. Edinilmek istenen bilgilere yönelik önceden hazırlanan sorular doğrultusunda söyleşi yapılır (1. kazanım).</p> <p> Beklenen Panel: Öğrenciler gruplara ayrılır. Her grup bir stratejik doğal kaynakla ilgili araştırma yapar. Okulda, bu kaynakların ele alındığı bir panel düzenlenir (Tüm kazanımlar).</p>	<p>[!] Stratejik doğal kaynaklar; su, petrol, doğalgaz, bor, kömür kapsamında ele alınacaktır.</p> <p>☐ Sosyal Bilimler dersiyle ilişkilendirilir.</p> <p>[!] Stratejik doğal kaynaklar alanında Türkiye'nin güçlü ve zayıf yönlerine, bu alandaki tehdit ve fırsatlara da vurgu yapılır (2. kazanım).</p> <p>↻ Yerleşme temasıyla ilişkilendirilir (7. kazanım).</p> <p>↻ Yönetim temasıyla ilişkilendirilir (9. kazanım).</p> <p>[!] Sahip olduğu stratejik konumu ve ilişkileri dolayısıyla petrol ve doğalgaz üreticileri ile tüketicilerinin bulunduğu bir transit taşıma noktası bakımından Türkiye'nin önemi üzerinde durulur (13. kazanım).</p>

<p>13. Türkiye'nin konumunun stratejik doğal kaynaklar bakımından önemini yorumlar.</p> <p>14. Coğrafi konum ve iklim özelliklerinin doğal kaynaklara etkisini fark eder.</p> <p>15. Stratejik doğal kaynaklardan "su"ya bağlı afetlerin etkilerini belirler ve bu afetlere yönelik çözüm önerileri geliştirir.</p> <p>16. Stratejik doğal kaynaklar konusunda geleceği tehdit eden durumlara yönelik gerekçeli tahminlerde bulunur.</p> <p>17. Enerji üretimi, dağıtımı ve tüketiminden kaynaklanan sorunları araştırır.</p> <p>18. Doğal kaynakların etkin kullanımına ve enerji kaynaklarının geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunur.</p> <p>19. Doğal kaynakların kullanımında ortaya çıkan sorunlarla ilgili olarak toplumun bilinçlendirilmesine yönelik çözüm önerilerinde bulunur.</p> <p>20. Türkiye'nin stratejik doğal kaynaklarla ilgili sorunlarına karşı duyarlı olur.</p> <p>21. Türkiye'ye yönelik iç ve dış tehdit unsurlarına örnekler vererek bu konuda bireylere düşen görevleri açıklar.</p>	<p> Gazetelerden Alıntılar: Enerji kaynaklarının üretimi, dağıtımı ve tüketiminden kaynaklanan sorunlarla ilgili gazete haberleri görselleriyle birlikte toplanarak sınıfta paylaşılır ve okul panosuna asılır (17. kazanım).</p> <p> Sizce: Stratejik doğal kaynakların kullanımına yönelik halkın görüşlerini almak üzere anket hazırlanır ve bir örneklem grubuna uygulanır. Uygulama sonuçları yorumlanarak sınıfta paylaşılır (18. kazanım).</p> <p> Bizce: Her öğrenci bir stratejik doğal kaynak rolünü üstlenerek en önemli kaynağın kendisi olduğu konusunda ilgili bakanı temsil eden öğrenciye ikna edici bir konuşma yapar (Tüm kazanımlar).</p> <p> Bir Sorun Bir Çözüm: Her öğrenci tarafından stratejik doğal kaynaklarla ilgili bir sorun belirlenerek bu soruna bir çözüm önerisinde bulunulur. Öğrenciler tarafından oluşturulan bu sorun ve çözüm önerileri bir kutuya atılır. Kutudan çekilerek hepsi okunur. En iyi sorun ve çözüm önerisi sınıfça belirlenir (19. kazanım).</p> <p> Benim Sloganım: Stratejik doğal kaynakların kullanımında ortaya çıkan sorunlar konusunda toplumun bilinçlendirilmesine yönelik çözüm önerilerinin yer aldığı slogan cümleler oluşturulur (19. kazanım).</p>	<p>[!] Ekosisteme etkisine de vurgu yapılır (17. kazanım).</p> <p>[!] Atatürkçülükle ilgili konular kapsamında "Türkiye'nin jeopolitik önemi, güçlü Türkiye'nin arzulanmayışı, iç ve dış tehdit unsurlarının hedefleri" konuları stratejik kaynaklar bağlamında işlenir (21. kazanım).</p> <p> Bu temada, açık uçlu, çoktan seçmeli, eşleştirmeli sorular; gözlem, öz değerlendirme, akran değerlendirme formları proje ve performans ödevleri kullanılarak değerlendirme yapılabilir.</p>
--	---	---

TEMA: HAK VE ÖZGÜRLÜK**11. Sınıf**

KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
<ol style="list-style-type: none">1. İnsan hakları, özgürlük ve demokrasi arasındaki ilişkiyi fark eder.2. Dünyada insanın hakları ile ilgili yapılan tartışmaları irdeler.3. Hak ve özgürlüklerle ilgili kurum ve kuruluşların çalışmalarını araştırır.4. Cumhuriyet dönemiyle birlikte hak ve özgürlükler açısından ülkemizde görülen gelişmeleri araştırır.5. Başkasının hak ve özgürlüklerine saygı göstermenin birey ve toplum açısından önemini kavrar.6. Devlete karşı sorumlulukların ve görevlerin neler olduğunu belirtir.7. İnsan hak ve özgürlüklerinin korunmasında devlete düşen görevleri irdeler.8. Bireysel özgürlüğün sınırlarını açıklar.9. Farklı kuşakların hak ve özgürlükler konusunu nasıl ele aldıklarını araştırır.10. Sosyo-ekonomik gelişme ile hak ve özgürlükler arasındaki ilişkiyi kavrar.11. Coğrafya, kültür ve yönetim biçiminin hak ve özgürlükler üzerindeki etkisine örnekler verir.	<p>🏛️ Zamanla Yolculuk: Öğrencilerin kendilerinin belirleyeceği bir tarihten başlamak üzere Dünyada ve/veya ülkemizde insan hakları ve demokrasi ile ilgili meydana gelen gelişmeler kronolojik olarak araştırılır (1. kazanım).</p> <p>🏛️ Önce Saygı: Başkalarının hak ve özgürlüklerine saygı duymanın gereği ve önemi ile ilgili resim yapma; şiir, öykü, makale yazma; afiş, slogan vb. hazırlama çalışması yapılır (5. kazanım).</p> <p>🏛️ Hak mı? Görev mi: Öğrenciler arasında tartışma grupları oluşturulur. Bir grubun devlete karşı haklarımızın önemi, diğer grubun da devlete karşı görevlerimizin önemi açısından tartışmaya hazırlanmaları ve tezlerini bir tartışma platformunda temellendirmeleri istenir. (6. kazanım).</p> <p>🏛️ Ben Olsaydım: Öğrencilerin kendilerini farklı düzeydeki yöneticilerin rolünü oynayarak yönetimleri altında bulunan halkın hak ve özgürlüklerini korumak ve geliştirmek için ne gibi çalışmalar yapacakları hususunda hazırlık yapmaları istenir. Derste mevcut durum ile öğrencilerin idealindeki durum karşılaştırılarak konu tartışılır (7. kazanım).</p> <p>🏛️ Ne Kadar Ama: Kuşaklar arası iletişim/etkileşim açısından kültürün önemini tartışılır. Sınıf ortamında bireysel özgürlüğün sınırları ile ilgili bir beyin fırtınası yapılır, sonra da konu hakkında bir tartışma platformu oluşturulur. Bireyin, özgürlüklerini geniş kullanmasından kaynaklanan sorunlardan örnekler verilerek özgürlüğün yanlış kullanımının birey ve toplum hayatı açısından sonuçları değerlendirilir (8. kazanım).</p>	<p>☑ Sosyal Bilimler dersi ile ilişkilendirilir.</p> <p>↻ Yönetim temasıyla ilişkilendirilir.</p> <p>↻ Sanat temasıyla ilişkilendirilir.</p> <p>[!] Ülkemizin taraf olduğu BM İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), Çocuk Hakları Sözleşmesi incelenir. Bu belgelerin günlük hayatımız üzerindeki etkisi tartışılır (3. kazanım).</p> <p>[!] Farklı biçimlerdeki cumhuriyet yönetimlerine dikkat çekilmek suretiyle demokrasinin ve cumhuriyetin önemi sezdirilir (4. kazanım).</p>

<p>12. Hak ve özgürlüklerin korunmasında hukukun üstünlüğü ilkesinin önemini kavrar.</p> <p>13. İnsan hak ve özgürlüğüne gereken önemin verilmemesinin doğuracağı sonuçları kestirir.</p> <p>14. İnsan haklarının korunması ve geliştirilmesi ile ilgili olarak üzerine düşen görevleri yerine getirmede bireysel sorumluluk üstlenir.</p> <p>15. İnsan haklarının korunması ve geliştirilmesi ile ilgili olarak önerilerde bulunur.</p> <p>16. İnsanın doğal ve kültürel haklarını uluslararası sözleşmeler ışığında araştırır.</p> <p>17. Hak ve özgürlüğünün ihlal edildiği durumlarda yapması gerekenleri açıklar.</p> <p>18. Hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği durumlarda duyarlı davranışlar sergiler.</p> <p>19. Atatürk'ün insan hak ve özgürlüğüne verdiği önemi kavrar.</p>	<p>## Yaşlıdan Gence: Öğrencilerin farklı yaşlardaki ve farklı sosyal tabakaya mensup kişilerle görüşerek hak ve özgürlüklere ilişkin algının yaş ve sosyo-ekonomik düzey değişkenine bağlı ne gibi farklılık gösterdiğini araştırmaları istenir. Araştırma sonuçları sınıf ortamında paylaşılır (9. kazanım).</p> <p>## Başkalarının Durumu: Hak ve özgürlüklerin kültür, coğrafya ve ülkelerin yönetim biçimlerine bağlı olarak farklı algılanış, değerlendiriliş ve uygulanış biçimleri hakkında bir araştırma-inceleme ödevi yapılır (11. kazanım).</p> <p>## Son Söz Kimin: Her öğrencinin hukukun üstünlüğü kavramı ile ilgili olarak bir uzmanla (hukukçu, akademisyen vb.) mülakat yapmaları istenir. Ulaştığı bilgiler ışığında konu hakkında kendi özgün yorum ve değerlendirmesini yapması istenir. Ulaşılan sonuçlar sınıfta paylaşılarak hukukun üstünlüğü kavramı hakkında sınıfça ortak/benzer bir anlayışa ulaşılmaya çalışılır (12. kazanım).</p> <p>## Ben de Varım!: İnsan hakları ile ilgili duyarlılık düzeyini ölçmek için sınıfça bir anket formu hazırlanır, uygulanır ve ulaşılan sonuçlar yorumlandıktan sonra her öğrenci bu konuda kendisine düşen görevleri rapor eder ve sınıfta paylaşır (14. kazanım).</p> <p>🏠 İnsan Haklarını Siz Belirleseydiniz: Öğrencilere eğer kendilerine bir insan hakları evrensel bildirgesi hazırlanması görevi verilmiş olsaydı, mevcut İnsan Hakları Sözleşmesine neleri ilave edecek veya bu belge üzerinde ne gibi değişiklikler yapacakları konusunda bir araştırma ödevi verilir (15. ve 16. kazanım).</p>	<p>[!] Atatürk'ün insan hak ve özgürlüklerine verdiği önemi gösteren sözlerinden örnekler verilir (19. kazanım).</p> <p>📖 Bu temada, açık uçlu, çoktan seçmeli, eşleştirmeli sorular; gözlem, öz değerlendirme, akran değerlendirme formları proje ve performans ödevleri kullanılarak değerlendirme yapılabilir.</p>
---	---	---

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖLÇME: Nesnelerde, olgularda ya da bireylerde bulunduğu düşünülen özelliklerin gözlemlenip gözlem sonuçlarının sayılarla veya başka sembollerle gösterilmesidir (Turgut, 1987; Yıldırım, 1999).

DEĞERLENDİRME: Gözlem sonuçlarının bir ölçütle veya ölçütler takımıyla kıyaslanıp bir karara varılması işidir (Baykul, 1999; Yıldırım, 1999).

Bir eğitim sistemindeki ölçme ve değerlendirme çalışmaları aşağıdaki amaçlarla yapılabilir:

- Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek
- Öğrencilerin gelişimlerini izlemek
- Öğrencilerin güçlü ve zayıf yönlerini ortaya çıkarmak
- Öğrencilerin gelişimlerine yönelik geri bildirimde bulunmak
- Öğrenme eksikliklerini ve güçlüklerini belirlemek
- Öğretimin ve öğretim materyallerinin etkinliğini belirlemek
- Gelecekteki öğrenme süreçlerini planlamaya veri sağlamak
- Öğretim programlarının yeterliliğini belirlemeye bilgi sağlamak

Ortaöğretimde değerlendirmenin amaçları içinde, öğrencilerin öğrenme eksiklerinin belirlenmesi ve yöneltme önemli bir yere sahiptir. Sosyal Bilim Çalışmaları dersinde yapılacak ölçme ve değerlendirme çalışmalarıyla, öğrencilerin öğrenme süreçleri izlenir ve bu süreçte kazandıkları bilgi ve beceriler değerlendirilerek gerektiğinde, kullanılan öğrenme etkinlikleri değiştirilir. Yapılacak olan değerlendirme çalışmaları dersin amaçları ve kazanımlarına uygun olarak öğretim etkinlikleri ile birlikte yürütülmelidir. Yani öğrenciler eğitim öğretim sürecinde öğrenmeye devam ederken değerlendirme süreci de amaçlar çerçevesinde devam etmelidir.

Sosyal bilim çalışmaları öğretimi bireylere, toplumsal sorunlara, olaylara ve konulara çeşitli açılardan bakabilecek ve karşılaştıkları sorunlara çözüm önerileri sunabilecek bilgi, anlayış, tavır, düşünce, alışkanlık ve becerileri kazandırmayı hedeflemektedir. Sosyal Bilim Çalışmaları dersinde yapılacak değerlendirmede de öğrencilerin, karşılaştıkları sorunlara farklı çözüm yolları üretebilmeleri, derste edindikleri bilgi ve becerilerini gerçek yaşama aktarabilmeleri beklenmektedir.

Ölçme ve değerlendirme etkinlikleriyle öğrencilerin üst düzey becerileri değerlendirilmeye çalışılmalıdır. Bu ders sürecinde öğrencilerin; okuduğunu anlama, eleştirme, yorumlama; bilgi toplama, analiz etme ve bir sonuca ulaşma; gözlem yapma, gözlemlerden sonuca ulaşma; günlük hayatta karşılaşılan sorunları çözme; araştırma yapma, kendilerini ve arkadaşlarını değerlendirme gibi becerileri değerlendirilecektir.

Sosyal Bilim Çalışmaları dersinde öğretmenler, öğrencilerin başarısını

değerlendirirken çeşitli araç ve yöntemleri kullanmalıdırlar. Çünkü her öğrenci farklı

yöntemleri kullanarak (tartışma, sözlü sunum, yazma vb.) kendini daha iyi ifade eder. Bu

durum öğrencilere ne bildiğini gösterme konusunda daha fazla imkân sağlar.

Öğretmenler, Sosyal Bilim Çalışmaları dersinde öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarıyla ilgili değerlendirme yaparken kâğıt-kalem testleri (kısa cevaplı, çoktan seçmeli, doğru-yanlış, eşleştirmeli vb.) kullanmanın yanında, performansa dayalı değerlendirme de yapacaklardır. Performans değerlendirme, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak, onların bilgi ve becerilerini eyleme dönüştürmelerini, gerçek yaşama aktarmalarını sağlayacak durum ve ödevler aracılığıyla değerlendirme yapmak biçiminde tanımlanabilir. Performans değerlendirmeye öğrenciler, sınav saatleriyle sınırlandırılmaksızın geniş bir zaman diliminde çalışma ve tekrar yapma, oluşturulan ölçütlere göre yeterli derecelerini ortaya koyma imkânlarına sahip olurlar. Performans değerlendirme gözlenebilen bir performans veya somut bir ürünle sonuçlanmaktadır. Bu tip değerlendirmede öğrenci, kâğıt-kalem testleri gibi basit cevaplar vermez, bir ürün meydana getirir. Otantik değerlendirme görevleri öğrencilerin mümkün olduğunca gerçek yaşamdakine benzer sorunlar yoluyla bilgi ve becerilerini göstermesini gerektirir. Açık uçlu sorular ya da performans görevleri otantik ya da performans değerlendirme çalışmalarının iyi örneklerindedir.

Sosyal Bilim Çalışmaları dersinde yapılacak olan değerlendirmede öğrencilerin yazılı cevaplarının önemi büyüktür. Öğrencilerin yazılı cevapları, öğrencinin ne bildiği ve neler yapabileceği konusunda bilgi sağlamada diğer değerlendirme yaklaşımlardan daha fazla etkilidir. Öğrencilerin dersin içeriği ile ilgili yazdığı yazılar sadece belli olayları değil, bu olayların birbirleriyle ilişkilerini göstermeli ve bir yorum içermelidir. Öğrencilerin yazarak cevap verebileceği görevlerin başında da **açık uçlu sorular ve performans ödevleri** gelmektedir. Bu görevleri yaparken, öğretmenler de öğrencilerin hem kullandıkları stratejileri hem de süreçlerini değerlendirirler. Açık uçlu sorular ve performans ödevleri her bir öğrencinin öğrendikleri bilgilerle ilgili yorum yapmasına, değerlendirme yapmasına ve sonuçlar çıkarmasına fırsat verir. Öğrenciler bu tür görevleri yaparken olaylar, kavramlar ve konular arasındaki ilişkileri kullanmasına rağmen farklı cevaplar verirler. Sosyal bilimlerde performansa dayalı değerlendirmenin kullanılacak araçlarından biri de öğrenci ürün dosyaları (portfolyo)dır. Öğrenci ürün dosyaları, öğrencilerin sosyal bilimlerdeki gelişimi, başarıları ve öğrenmeleri hakkında bilgi verir.

Amaca göre performansa dayalı ya da otantik değerlendirme ile kâğıt - kalem testlerinin her ikisi de kullanılabilir. Amaç öğrencilerin üst düzey becerilerini değerlendirmek ve bireyin ne yapabileceğinin gerçek resmini görmek ise performans değerlendirme tercih edilmelidir. Ancak bu becerilerin değerlendirilmesi zordur; kâğıt - kalem testlerine göre daha subjektif ve zaman alıcıdır.

Sosyal Bilim Çalışmaları dersinde öğretmenin öğrencilerini değerlendirirken kullanabileceği kâğıt -kalem testleri; kısa cevaplı, çoktan seçmeli, doğru-yanlış, eşleştirmeli sorulardan oluşan testlerdir. Performansa dayalı değerlendirme yapmak için ise; açık uçlu sorular, gözlem formu, posterler, görüşmeler, öz değerlendirme, öğrenci ürün dosyaları, projeler, performans ödevleri kullanılabilir. Aşağıda bu araç ve yöntemlerle ilgili kısa bilgiler verilmiştir.

• **GÖZLEM:** Öğretmenlerin gözlem becerileri ve tuttıkları gözlem kayıtları öğrencilerin Sosyal Bilim Çalışmaları dersiyle kazandırılması hedeflenen düşünme becerilerinin gelişimini değerlendirmek için sahip olabilecekleri en iyi araçlardandır. Gözlem, öğrenciler hakkında doğru ve çabuk bilgi edinmeyi sağlar; uygulamada hız ve zaman önemlidir.

Aşağıdaki noktalar, öğretmenlere gözlem yapmada kolaylık sağlayacaktır.

- Ölçütleri koyarken bütün öğrenciler için aynı standartları kullanınız.
- Her öğrenciyi birkaç kez gözlemleyiniz.
- Her öğrenciyi değişik durumlarda ve farklı günlerde gözlemleyiniz.
- Her öğrenciyi değişik özellikler, beceriler ve davranışlara göre değerlendiriniz.
- Yapılan gözlem için değerlendirmeyi, mümkün olduğu kadar gözlemi yaptığınız zaman kaydediniz.

PERFORMANS ÖDEVİ: Programda öngörülen eleştirel düşünme, sorun çözme, okuduğunu anlama, yaratıcılığını kullanma, araştırma yapma gibi öğrencinin bilişsel, duyuşsal, psiko-motor alandaki becerilerini aynı anda kullanmasını, geliştirmesini ve bir ürünün ortaya konulmasını gerektiren çalışmalardır.

PERFORMANS ÖDEVİ

İçerik Düzeyi	Sosyal Bilim Çalışmaları
Sınıf Düzeyi	11. Sınıf
Tema Adı	Stratejik Doğal Kaynaklar
Kazanım	Doğal kaynakların kullanımında ortaya çıkan sorunlarla ilgili olarak toplumun bilinçlendirilmesine yönelik çözüm önerilerinde bulunur.
Beklenen Performans	Araştırma, yaratıcılık, yazma
Süre	2 Hafta
Puanlama Yöntemi	Dereceli Puanlama Anahtarı

Ödevin Konusu ve Hazırlarken Dikkat Etmeniz Gerekenler

Sizden, doğal kaynakların kullanımında ortaya çıkan sorunlarla ilgili olarak toplumun bilinçlendirilmesine yönelik bir afiş hazırlamanız beklenmektedir.

Afişinizi hazırlarken;

- Daha önce yapılmış afiş örneklerini inceleyiniz.
- Konunuzla ilgili bir afiş tasarımı yapınız.
- Afişin herhangi bir yerden kopya edilmemiş özgün tasarım olmasına dikkat ediniz.
- Afişinize bir slogan bulunuz.
- Kompozisyon bütünlüğüne bağlı olarak belirlediğiniz sloganı da afiş üzerine işleyiniz.
- Afiş tasarımınızı resim öğretmenine göstererek görüşlerini alınız.
- Tasarımınızda varsa düzeltmeler yapınız.

- Tasarıma son şeklini veriniz.
- Afişin hazırlanmasında her türlü çizim, grafik, boyama, yapıştırma, bilgisayar çalışmaları vs. kullanabilirsiniz.
- Çalışmanızda internetten, arşivlerden, kitap, gazete, dergi, kaset, CD vb. kaynaklardan yararlanabilirsiniz.
- Afişinizi ders öğretmenine/...../2006 tarihinde teslim edin.

Not: Aşağıdaki dereceli puanlama anahtarı sizlere ödevinizin hangi ölçütlere göre değerlendirileceği konusunda bilgilendirilmeniz için verilmiştir.

DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Adı :

Sınıfı :

Açıklama : Aşağıdaki dereceli puanlama anahtarı, afişinizi değerlendirmek için hazırlanmıştır. Bu anahtar, aynı zamanda afişinizi hazırlarken hangi ölçütlere dikkat edeceğiniz konusunda size bilgi vermektedir.

Puan	GÖRÜNÜM
4	Afiş titizlikle hazırlanmış, afişin görünümü temiz ve düzenli. Afiş ilgi çekicidir.
3	Afiş titizlikle hazırlanmış, afişin görünümü temiz ve düzenli. Afiş ilgi çekici değil.
2	Afişin görünümü temiz ve düzenli değil. Afiş ilgi çekici değil.
1	Afiş titizlikle hazırlanmamış, görünüm kirli ve düzensiz. Afiş ilgi çekici değil.
Puan	İÇERİK
4	Amaç açık ve anlaşılır olarak belirtilmiş. Afişin konusu kısa ve öz şekilde vurgulanmış.
3	Amaç açık ve anlaşılır olarak belirtilmiş. Afişin konusu vurgulanmış.
2	Amaç belirtilmiş. Afişin konusu eksik vurgulanmış.
1	Amaç eksik belirtilmiş. Afişin konusu vurgulanmamış.
Puan	SLOGAN
4	İçeriğe uygun çarpıcı bir slogan bulunmuş.
3	İçeriğe uygun slogan bulunmuş ama çarpıcı değil.
2	Slogan bulunmuş ama içeriğe uygun değil.
1	Slogan hiç kullanılmamış.
Puan	ÖGELERİN KULLANIMI
4	Görsel ve yazılı öğeler konuya uygun ve yeterli düzeyde kullanılmış. Yazılı ve görsel öğeler arasında uyum sağlanmış. Gereksiz detay kullanılmamış.
3	Görsel ve yazılı öğeler konuyla ilgili ama yetersiz kalmış. Yazılı ve görsel öğeler arasında uyum sağlanmış. Gereksiz detay kullanılmamış.
2	Görsel ve yazılı öğeler konuyla ilgili ama yetersiz. Yazılı ve görsel öğeler arasında tam uyum sağlanamamış. Gereksiz detay kullanılmış.
1	Görsel ve yazılı öğeler konuyu desteklemiyor. Yazılı ve görsel öğeler arasında uyumsuzluk var. Gereksiz detay kullanılmış.

Yukarıda verilen dereceli puanlama anahtarına göre öğrencileri değerlendirirken, her bir ölçüt düzeyinde öğrencilerin eksiklikleri varsa belirlenir. Bu eksiklikleri gidermeye yönelik önlemler alınır. Not vermek için ise puanların yüzde karşılığı bulunur ve nota dönüştürülür. Bu çalışmadan alınabilecek en yüksek puan 16'dır. Örneğin, bir öğrenci bu çalışmadan 12 puan almış ise, yüzde puanı 75'dir $[(12/16) \times 100 = \%75]$.

PROJE: Öğrencilerin grup hâlinde veya bireysel olarak, istedikleri bir alanda/konuda inceleme, araştırma ve yorum yapma, görüş geliştirme, yeni bilgilere ulaşma, özgün düşünce üretme ve çıkarımlarda bulunma amacıyla ders öğretmeni rehberliğinde yapacakları çalışmalarıdır.

Proje geliştirme süreci uzun, karmaşık ve zorlu bir süreçtir. Bu ödevler, öğrencilerin yaratıcılık, araştırma, iletişim gibi üst düzey zihinsel becerilerini geliştirir. Projenin tasarımından ortaya konulmasına kadar geçen süreç, bilimsel süreç basamaklarını içereceğinden bilimsel süreç becerilerinin gelişmesine yardımcı olur. Projeler yönergeler ve puanlama standartları gerektirir.

PROJE

İçerik Düzeyi	Sosyal Bilim Çalışmaları
Sınıf Düzeyi	9. Sınıf
Tema Adı	Sanat
Kazanımlar	Sanatın yaşantımızdaki etkilerini fark eder. Sanatla ilgili mekânları (galeri, müze vb.) ziyaret etmeye istek duyar. Estetik duyarlılık kazanır.
Beklenen Performans	Araştırma, yaratıcılık
Süre	2 Ay
Puanlama Yöntemi	Dereceli Puanlama Anahtarı

Proje Konusu

Sizden, okulun bulunduğu sokağı sanatsal motiflerle dekore edeceğiniz bir sergi düzenlemeniz beklenmektedir. Düzenleyeceğiniz sergi için;

- Sokağa yerleştirecek uygun sanatsal objeler (heykel, fotoğraf, resim vb.) kullanmalısınız.
- Sergilenmek üzere kendinizin ya da arkadaşlarınızın yaptığı heykel, resim; çektiği fotoğrafları da kullanabilirsiniz.
- Sokağı sanatsal objelerle nasıl dekore edeceğiniz konusunda sanatçılardan görüş alabilirsiniz.
- Belirlediğiniz objeleri sokağın uygun yerine yerleştirmelisiniz.
- Sergide yer vereceğiniz eserler ve fotoğraflarda tanıtıcı bilgiye yer vermelisiniz.

Projeyi Hazırlarken Dikkat Etmeniz Gerekenler

1. Bu sergiyi hazırlamak için sınıfınızdan grup halinde çalışabileceğiniz arkadaşlar belirlemelisiniz.
2. Çalışmalarınızı zamanında tamamlayacak ve okulun bulunduğu sokağı dekore edecek şekilde bir plan oluşturmalsınız.
3. Kendi aranızda çalışma sürecinde üstleneceğiniz sorumlulukları belirlemelisiniz.
4. Sergi çalışmasından önce sergilerin nasıl düzenlendiği, neleri içerdiği vb. konularda bilgi edinmek için kitaplar, dergiler, internet vb. kaynaklardan yararlanabilir, müzeleri, tarihi mekânları gezebilirsiniz.
5. Yapılan dekore çalışmasını okulun bulunduğu sokakta bir hafta süreyle sergileyiniz.
6. Çalışma sonunda sergiyi gezen kişiler ile kendinizin duygu ve düşüncelerini anlatan Türkçe yazım kurallarına uygun bir rapor hazırlayınız.
7. Hazırlıklarınızı en geç .../.../20... tarihine kadar bitirmelisiniz.

PROJE DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Nitelikler	Geliştirilmeli (1)	İyi (2)	Mükemmel (3)
Araştırma ve görüş alma	Serginin nasıl düzenleneceği, sokağa nasıl yerleştirileceği ve sanatsal objeler (heykel, fotoğraf, resim vb.) konusunda yeterince araştırma yapılmamış ve sanatçılarla görüşülmemiştir.	Serginin nasıl düzenleneceği, sokağa nasıl yerleştirileceği ve sanatsal objeler (heykel, fotoğraf, resim vb.) konusunda kısmen araştırma yapılmış ve bir sanatçı ile görüşülmüştür.	Serginin nasıl düzenleneceği, sokağa nasıl yerleştirileceği ve sanatsal objeler (heykel, fotoğraf, resim vb.) konusunda araştırma yapılmış ve yeteri kadar sanatçı ile görüşülmüştür.
İçerik	Sokağa yerleştirilecek uygun objeler seçilmemiştir.	Sokağa yerleştirilecek kısmen uygun objeler seçilmiştir.	Sokağa yerleştirilecek uygun objeler seçilmiştir.
Düzenleme	Seçilen objeler renk, desen, içerik olarak rastgele yerleştirilmiş olup estetikten yoksundur.	Seçilen objeler renk, desen, içerik olarak uygun yerlere yerleştirilmiş ancak estetik görüntü sağlanamamıştır.	Seçilen objeler renk, desen, içerik olarak uygun yerlere yerleştirilerek estetik olarak düzenlenmiştir.
Çalışma Alışkanlığı	Serginin hazırlaması için grupta görev dağılımı yapılmış ancak çalışma sürecinde üstlenilen sorumluluklar yerine getirilmemiştir.	Serginin hazırlaması için grupta görev dağılımı yapılarak çalışma sürecinde üstlenilen sorumlulukların bazıları yerine getirilmiştir.	Serginin hazırlaması için grupta görev dağılımı yapılarak çalışma sürecinde üstlenilen sorumluluklar tam olarak yerine getirilmiştir.
Planlama	Okulun bulunduğu sokağı dekore edecek şekilde uygulanabilir bir plan oluşturulmamış ve çalışmalar zamanında tamamlanmamıştır.	Okulun bulunduğu sokağı dekore edecek şekilde bir plan oluşturulmuş ancak plana uygun olarak çalışmalar zamanında tamamlanmamıştır.	Okulun bulunduğu sokağı dekore edecek şekilde bir plan oluşturulmuş ve plana uygun olarak çalışmalar zamanında tamamlanmıştır.
Raporlaştırma	Çalışma sonunda sergiyi gezen kişiler ile kendisinin duygu ve düşüncelerini anlatan rapor Türkçe yazım kurallarına uygun şekilde hazırlanmamıştır.	Çalışma sonunda sergiyi gezen sadece bir kaç kişinin ve kendisinin duygu ve düşüncelerini anlatan bir rapor hazırlanmış ancak raporda Türkçe yazım kurallarına tam olarak uyulmamıştır.	Çalışma sonunda sergiyi gezen kişiler ile kendisinin duygu ve düşüncelerini tam olarak anlatan bir rapor Türkçe yazım kurallarına uygun şekilde hazırlanmıştır.

Yukarıda verilen dereceli puanlama anahtarına göre öğrencilerin projeleri değerlendirilirken, her bir ölçüt (Araştırma ve Görüş Alma, İçerik, Düzenleme, Çalışma Alışkanlığı, Planlama, Raporlaştırma) düzeyinde öğrencilerin eksiklikleri varsa belirlenir. Bu

eksiklikleri gidermeye yönelik önlemler alınır. Not vermek için ise öğrencilerin her ölçütten aldıkları puanlar toplanır ve yüzdeliği hesaplanarak nota dönüştürülür.

ÖZ DEĞERLENDİRME: Belli bir konuda bireyin kendi kendisini değerlendirmesine öz değerlendirme denir. Öz değerlendirme, bireyin kendi yeteneklerini kendilerinin keşfetmelerine yardımcı bir yaklaşımdır.

Bu tür değerlendirmenin olumsuz yönleri de vardır. Genellikle kendi performanslarını değerlendirirken yanlılığın varlığı göz ardı edilmemelidir. Başlangıçta kendini değerlendirme, öğrencilerin deneyimsizliği nedeniyle yanlılıklara neden olabilir. Yine de öğrenciler daha fazla deneyim kazandıkça aldıkları kararlar daha doğru olacaktır.

ÖĞRENCİLERİN ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Bu form kendinizi değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı en doğru yansıtan seçeneğe (x) işareti koyunuz.

Adı ve Soyadı:

Sınıfı :

Nu. :

	Çok iyi	İyi	Orta	Yetersiz
Ödevlerimi planlı bir şekilde yaparım.				
Çalışmamı zamanında tamamlarım.				
Başkalarının anlattıklarını ve önerilerini dinlerim.				
Anlamadığım yerlerde sorular sorarım.				
Grup arkadaşlarıma çalışmalarında destek olurum.				
Çalışmalarım sırasında zamanımı akıllıca kullanırım.				
Anlamadığım yerlerde başkalarından yardım alırım.				

AKRAN DEĞERLENDİRME: Öğrencilerin, arkadaşlarının hazırladığı ödev, araştırma, proje, rapor vb. çalışmalarını değerlendirmesidir. Öğrenciler, arkadaşlarının çalışmalarındaki yeterlik düzeylerini değerlendirirken kendilerinin eleştirel düşünme becerileri gelişir. Akran değerlendirme, öğretmene öğrencilerin gelişim ve yeterlik düzeyleri hakkında geri bildirim sağlar. Akran değerlendirmede, öğrencilerin yanlı davranışlarını önlemek için ölçütlerin öğrencilere verilmesi yararlı olur.

ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYASI (PORTFOLYO): Öğrenci ürün dosyası, öğrencilerin bir ya da birkaç alandaki çalışmalarını, harcadığı çabayı, geçirdiği evreleri gösteren, öğrencinin ürünlerinin bir araya getirilmesi ile oluşturulan bir dosyadır. Öğrencinin sınıf içi etkinlikler sırasında yaptığı çalışmalarından, hazırladığı performans ödevlerinden, proje çalışmalarından, beğendiği ve performansını yansıttığına inandıklarını seçmesi sonucunda oluşan öğrenci ürün dosyası, aynı zamanda hem öğretmen hem de öğrenci için bir değerlendirme aracıdır.

Öğrenci ürün dosyasının amacı nedir?

Öğrenci ürün dosyaları birçok amaç için kullanılabilir (Airasian, 1994). Bunlar:

- Öğrencilerin tipik performanslarının kaydedilerek gelecek yıllarda öğretmenlere veri sağlanması.
- Öğrencinin gelişiminin kanıtlarla ve daha sağlıklı izlenmesi
- Ailelere öğrencinin performansını gösteren örnekler sağlanması ve ailenin öğrencinin eğitimine katılması
- Öğrencinin öz disiplin ve sorumluluk bilincinin geliştirilmesi ve kendi kendini değerlendirme becerisinin kazandırılması

- Bir konu alanında iyi bir performans meydana geldiğinde, öğrencilerin bu performans hakkındaki düşüncelerle teşvik edilmesi, güdülenmesi
- Öğretim programında gelişmeye ihtiyaç olan alanların belirlenmesi
- Öğrencilerin değerlendirilmesi

Öğrenci ürün dosyası neleri içerir?

- “İçindekiler” bölümü
- Ön söz, özet ya da öz geçmiş

Burada öğrenci çalışmalarının başlangıçtan o ana kadarki gelişimini anlatır (Öğrenci başlangıçta neredeydi? Bu aşamaya nasıl geldi?).

• Öğretmen tarafından hazırlanan rehber (Öğrencilerin gelişim dosyasının ne olduğunu; kendi gelişim dosyaları için neler yapmaları gerektiğini anlamalarını sağlar.)

- Öğrencilerin ödevleri (ödevlerin geliştirilme sürecindeki bölümleri ile son biçimi)
- Araştırmalar, derlemeler
- Diyagramlar, fotoğraflar, resimler
- Video – kaset, ses kasetleri, CD’ler
- Grup ödevleri ve projeler
- Öğrencilerin mektupları
- Öğretmen kontrol listeleri
- Öğrenci çalışmalarını değerlendirmede kullanılacak puanlama anahtarları

• Her ürünün dosyaya konulmasının gerekçesi (Burada öğrenci kendisi ile ilgili görüşlerini belirtir. Bundan ne öğrendim? Bu çalışmayı neden sakladım? Çalışmayı yaparken beklemediğim nelerle karşılaştım? Benim için bu çalışmanın anlamı nedir? Hangi alanda zayıfım? vb. sorular).

Öğrenci Ürün Dosyasının Hazırlanma Aşamaları

- Öğrenci ürün dosyasının amacının belirlenmesi
- Dosyanın hazırlanması ile ilgili hedefler belirlenmesi
- (Örneğin, okuduğunu anlama, yeni veya özgün ürünler oluşturma, yorum yapma, Türkçeyi doğru ve etkili kullanma vb.)
- Öğrenci ürün dosyasında bulunacak çalışmaların seçilmesi
- Öğrenci ürün dosyasındaki çalışmalara ait değerlendirme ölçütlerinin belirlenmesi
- Çalışmalara ilişkin kayıtların tutulması
- Ailelerle iş birliği yapılması

Öğrenci ürün dosyası hazırlama sürecinde öğretmenin yapacakları

- Öğrenci ürün dosyasının sınıfa tanıtılması. Varsa bir örneğinin öğrencilere gösterilmesi
- Öğrencilere ürün dosyasının bir değerlendirme aracı olduğunun söylenmesi
- Öğrenciye ürün dosyası hazırlamada rehber olacak bir yazı hazırlanması
- Öğrenci ürün dosyalarında nelerin bulunabileceğinin söylenmesi (projeler, araştırmalar, problemler, stratejiler, dereceli puanlama anahtarları, yazılar vb.).
- Belli dönemlerde yapılan çalışmalardan en iyi ürünün seçilmesi
- Öğrencilerden, her öğrenme ürünüyle ilgili materyali seçme gerekçelerini belirtmelerinin ve çalışmalarını eleştirmelerinin istenmesi
- Öğrencilere akranlarıyla birlikte ürünlerini paylaşma fırsatı verilmesi
- Her aşamanın nasıl değerlendirileceğinin açıklanması
- Öğrencilere puanlama konusunda bilgi verilmesi

- Öğretmenlerin öğrenci ürün dosyasıyla ilgili öğrencilere geri bildirimde bulunması. Örneğin, öğrencilerin **güçlü ve zayıf yönlerini** belirten bir yazı yazıp dosyaya eklenmesi

Ürün dosyası çalışması hazırlama sürecinde, öğretmenlerin yararlanabileceği form örnekleri ve çalışma takvimi örneği aşağıda verilmiştir. Öğretmenler bunlardan yararlanarak öğrencilerine ürün dosyası hazırlatabilirler.

Öğrenci Ürün Dosyası Çalışma Takvimi (Örnek)

SÜRE	YAPILACAK İŞLER	ÖĞRENCİNİN YAPACAĞI İŞLER	ÖĞRETMENİN YAPACAĞI İŞLER	VELİNİN YAPACAĞI İŞLER
1.-2. haftalar	Ürün Dosyası'nı Tanıma	Ürün Dosyasının neden oluşturulduğu ve nasıl ürün seçileceği konusunda bilgi edinir. Bu ölçütleri yazılı olarak dosyaya koyar.	Ürün Dosyası'nı ve amacını açıklar. Çalışma takvimini tanıtır. En iyi ürünleri seçmek için kullanılacak ölçüt önerileri getirir. Öğrencilere Ürün Dosyası'nı değerlendirme ölçütlerini duyurur (Ek 4). Ürün Dosyası hakkında velilere bilgi verir.	Ürün Dosyası'yla ilgili bilgi edinir.
3.-4.-5. haftalar	1. Ara Döneme Ait Ürünlerin Biriktirilmesi	Öğrenci ürünlerini biriktirir. Biriktirilen ürünlerden bir veya iki tanesini dosyası için seçer. Seçilen her ürün için seçilme gerekçelerini yazar ve öz değerlendirme yapar (Ek 6). Seçilen ürünleri üzerinde eleme ve geliştirme çalışmaları yapar.	Ürün biriktirme sürecini izler. Ürünlerin belirlenen ölçütlere uygun olarak seçilmesine yardımcı olur. Seçilen ürünlerle ilgili öğrencilere dönüt verir (Dönütler yazılı olarak ürüne eklenir.).	Öğrencilerin ürün eleme, geliştirme aşamalarından haberdar olur. Öğrencilerin süreçteki ihtiyaçlarını karşılar.
6.-7.-8. haftalar	2. Ara Döneme Ait Ürünlerin Biriktirilmesi	Öğrenci ürünlerini biriktirir. Biriktirilen ürünlerden 1 veya 2 tanesini dosyası için seçer. Seçilen her ürün için seçilme gerekçelerini yazar ve öz değerlendirme yapar (Ek 6). Seçilen ürünleri üzerinde eleme ve geliştirme çalışmaları yapar.	Ürün biriktirme sürecini izler. Ürünlerin belirlenen ölçütlere uygun olarak seçilmesine yardımcı olur. Seçilen ürünlerle ilgili öğrencilere dönüt verir (Dönütler yazılı olarak ürüne eklenir.).	Ürünlerle ilgili öğrenciye görüş bildirir.
9.-10.-11. haftalar	3. Ara Döneme Ait Ürünlerin Biriktirilmesi	Ürünlerini biriktirir. Biriktirilen ürünlerden 1 veya 2 tanesini dosyası için seçer. Seçilen her ürün için seçilme gerekçelerini yazar ve öz değerlendirme yapar (Ek 6). Seçilen ürünleri üzerinde eleme ve geliştirme çalışmaları yapar.	Ürün biriktirme sürecini izler. Ürünlerin belirlenen ölçütlere uygun olarak seçilmesine yardımcı olur. Seçilen ürünlerle ilgili öğrencilere dönüt verir (Dönütler yazılı olarak ürüne eklenir.).	
12.-13. haftalar	Ürün Dosyası'nın Tamamlanması	Seçilen ürünler için ürün kontrol listesini doldurur (Ek 5). Ürün Dosyası'nın kapağını, içindekiler kısmını hazırlar (Ek 1-2). Dersle ilgili kendisini yansıtacağı bir öz geçmiş yazar (Ek 3). Çalışma sürecini yansıtan bir özet yazar (Ek 8).	Dosya tamamlama süresinde öğrencinin yapacağı işleri hatırlatır ve bunlarla ilgili gerekli açıklamaları yapar. Ürün Dosyasına konulacak örnek sayfalar (Ekler) hakkında bilgi verir.	Öğrencilerin yapacağı işler için uygun ortam hazırlayarak öğrenciye ihtiyaç duyduğu desteği sağlar.
14.-15. haftalar	Ürün Dosyası'nın Sunumu	Sunum yönergesi doğrultusunda dosyasını sunuma hazırlar (Ek 7). Öğretmen ve velinin katılımıyla sunumu yapar.	Ürün Dosyası Sunum Yönergesi'ni hazırlar ve öğrencilere hatırlatır (Ek 7). Sunum için uygun yeri ve zamanı belirler (Hazırladıkları Ürün Dosyalarını tanıtmaları için 5-10 dakikalık sunum yapmaları ya da uygun bir mekanda sergilemeleri sağlar.). Sunuma velinin de katılmasını sağlamak için haber verilir. Öğrencinin dosyasını sunuma hazırlamasına yardım eder. Velinin sunuma katılmaması durumunda yazılı görüşünü almak için dosyayı veliye bir üst yazıyla gönderebilir (Ek 10-11).	Sunuma katılır. Ürün Dosyası'yla ilgili görüşlerini sözlü ve yazılı olarak belirler. Geri bildirim formunu doldurur.
16.-17.-18. haftalar	Değerlendirme ve Geri Bildirimlerin Yapılması	Aldığı geri bildirimlerle ilgili öğretmeni ile görüşme yapar. Ürün Dosyası'nın derecesine/puanına öğretmeniyle birlikte karar verir.	Ürün Dosyası'nı bir değerlendirme ölçeğiyle değerlendirir (Ek 12). Çalışmalarla ilgili güçlü ve zayıf yanlarını belirten bir yazıyla geri bildirimde bulunur. Bu yazı Ürün Dosyası'na eklenir (Ek 9). Her öğrenciyle gelişme sürecinin tartışıldığı ve gelecek için hedeflerin saptandığı yüz yüze görüşmeler yapılabilir. Bu görüşmelerde Ürün Dosyası'nın derecesine/puanına öğrenciyle birlikte karar verilebilir.	Çocuğun en çok hangi ürünü beğendiğini, çocuğun kendini hangi alanlarda geliştirmesi gerektiğini ve ona nasıl yardımcı olabileceğini belirten bir mektup yazar.

Not: Yukarıdaki çalışma takvimi örnek olarak verilmiştir. Uygulamalara bağlı olarak süre ve içerikte değişiklikler yapılabilir.

Her Dönemin bitimine 1 ay kala değerlendirme çalışmalarına başlanabilir. Buna göre ürün seçme ara dönemleri dörder hafta da olabilir.

Örenci Ürün Dosyası Örnek Sayfaları

Ek 1

... DERSİ ÜRÜN DOSYAM

Adı :
Soyadı :
Numarası :
Sınıfı :

Ek 2

İÇİNDEKİLER

1.
2.
3.
4.

Ek 3

SOSYAL BİLİM ÇALIŞMALARI ÖZ GEÇMİŞİM

Aşağıdaki gibi ya da benzer sorulara cevap olabilecek şekilde düşüncelerinizi yazarak matematikle ilgili öz geçmişinizi oluşturabilirsiniz.

Anahtar Sorular:

- Sosyal bilim çalışmalarında en çok ilgimi çeken konu nedir?
- Okul dışında sosyal bilimlerle ilgili çalışmalarım nelerdir?
- Sosyal bilim çalışmalarında hoşlanmadığım yönleri var mı?
- Sosyal bilim çalışmalarında başka nelerin olmasını isterdim?
- Gelecekle ilgili yapmak istediklerime bu dersin nasıl bir katkısı olabilir?

Ek 4

ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYASININ GENEL DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Bütünlük:

- Dosyada bulunması gerekenlerin tümünün olması
- Çalışmayı yaparken, diğer derslerden de yararlanılması
- Seçilen ürünlerin yıl boyunca edinilen becerileri yansıtması
- Dosyamanın kapağını, kendisini en iyi biçimde yansıtmak üzere hazırlanması

Tertip ve Düzen:

- Tüm çalışmalar için uygun başlıklar kullanılması
- Çalışmaların içindekiler bölümünde belirtilen sıraya göre dosyalanması
- Tüm çalışma kâğıtlarının temiz ve düzenli olması

Yansıtma:

- Seçilen çalışmaların güçlü yanlarını ve gelişimini yansıtması

Ek 5

ÜRÜN KONTROL LİSTESİ

Çalışmalar	Evet	Hayır
Çalışmanın taslağını hazırladım		
Çalışmayı zenginleştirecek tablo, resim, fotoğraf vb. hazırladım.		
Çalışmamı geliştirme aşamasında öğretmenim, ailem ve arkadaşlarımdan yararlandım. Gerekli ekleme ve çıkarmaları yaptım.		
Çalışmamı yazım ve anlatım kurallarına uygunluğu açısından gözden geçirip gerekli düzeltmeleri yaptım.		
Çalışmamı sunmaya hazır hale geldim.		

Ek 6

ÜRÜN BİLGİLERİ

- Bu çalışmadaki hedefim:
- Çalışmamın aşamaları:
 - 1.
 - 2.
 - 3.
 - 4.
- Ürünüme seçme gerekçelerim:
- Bu çalışmamda şunları çok iyi yaptım:
- Çalışmamın şu alanlarında biraz daha gayret gösterebilir ve yardım alabildim:
- Belirlediğim hedefe şu kadar ulaştım:
- Bu çalışma benim şu özelliklerimin gelişimini yansıtıyor:
- Bu çalışmamla ilgili şunları da ürün öz değerlendirme formunda söylemek isterim:

Ek 7

ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYASI SUNUM YÖNERGESİ

1. Sunumunuz için velinizi sınıfa getiriniz.
2. Sunumunuzun içeriğiyle ilgili velinizin de düşüncesini öğreniniz.
3. Çalışmada çok başarılı olduğunuzu düşündüğünüz üç alanı belirleyiniz ve açıklayınız.
4. Geliştirmeniz gereken üç alanı açıklayınız.
5. Gelecek dönem için hedeflerinizi belirleyip açıklayınız.
6. Çalışma sürecindeki gelişim düzeyinizi ve hedefinize ulaşma derecenizi değerlendiriniz.
7. Velinizin dosyanızla ilgili yazılı görüşlerini alınız.

Ek 8

ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYASI ÖĞRENCİ ÖZET FORMU

Bu form ürün dosyanızdaki ürünlerin gelişimi hakkındaki düşüncelerinizi belirtmeniz amacıyla düzenlenmiştir. Bu formu aşağıda düzenlenmiş biçimiyle veya paragraf hâlinde doldurabilirsiniz.
 Adı Soyadı: Tarih:
 Konu :

Başlangıçtaki dosya	Dosyanın son hâli
Çalışmalarım önce nasıldı? -----	Şimdi nasıl gidiyor? -----
Çalışmalarım ne denli açık ve anlaşılırdı? -----	Çalışmalarım şimdi ne denli açık ve anlaşılır? -----
Beklentilerim ne denli gerçekçiydi? -----	Bu konuda şimdi ne düşünüyorum? -----
Geliştirmeye açık alanlar başlangıçta nelerdi? -----	Şimdi hangi alanlar geliştirilmeye açık? -----

Ek 9
ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYASI ÖĞRETMEN
ÖZET FORMU

Adı Soyadı: _____ Tarih: _____	
Konu: _____	
Başlangıçtaki dosya	Dosyanın son hâli
Geliştirmeye açık alanlar başlangıçta nelerdi?	Şimdi hangi alanlar geliştirilmeye açık?

Ek 10
VELİ GERİ BİLDİRİM FORMU

Çocuğunuz ürün dosyasını sunduktan sonra, lütfen aşağıdaki soruları yanıtlamaya zaman ayırınız.

1. Bu çalışma çocuğunuzun gelişim sürecini daha iyi anlamanıza yardımcı oldu mu?

2. Bu çalışmanın sunumu sizce etkili olacak biçimde düzenlenmiş miydi?

3. Sizce bu sunum çocuğunuz için değerli bir deneyim oldu mu?

Belirtmek istediğiniz diğer görüşleriniz:

Ek 11

VELİYE YAZILMIŞ ÖRNEK MEKTUP

Sunu Tarihi:
Etkinlik Programı:

1.Çocuğunuzun çalışmalarından en çok hangisini beğendiniz?

2.Çocuğunuz sizce hangi alanlarda başarılı?

3.Çocuğunuza hangi konularda ve nasıl yardımcı olabilirsiniz?

Ek 12

ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYASI DEĞERLENDİRME
FORMU

Adı :

Soyadı:

Sınıf :

Yönerge: Aşağıdaki her bir ölçütün ne düzeyde yeterli olduğunu göz önüne alarak dosyayı değerlendiriniz.

ÖLÇÜTLER	Dereceler				
	1	2	3	4	5
1. Çalışmaların içeriğinin tam olması					
2. Çalışmalardaki çeşitlilik					
3. Çalışmaların amaçları karşılması					
4. Çalışmaların doğruluğu					
5. Dosyanın düzenliliği					
6. Harcanan çabaları gösterme					
9. Yaratıcılığı gösterme					
10. Çalışmaların seçiminde doğru karar verme					
11. Öğrencinin gelişimini gösterme					
12. Kendini değerlendirme					

YORUMLAR/ÖNERİLER:

SÖZLÜ SUNUM: Sözlü sunum; konuşma, dil eğitimi, dil sanatları gibi birçok alanda kullanılabilir. Öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri hakkında bilgi sağlar. Sözlü sunumlar öğrencilerin hatırlama, kavrama ve hitap düzeyleri hakkında bilgi toplamak için uygun araçlardır (Haladyna, 1997).

Sözlü sunumlar, kısa cevap gerektiren maddeler (sorular) gibi yapılandırdığımızda, öğrencilerin sahip olduğu bilgiler kısa bir sürede değerlendirilebilir. Bu yolla öğretim süreci içerisinde öğretimin ve değerlendirmenin eşzamanlı yürütülmesi kolaylaşmaktadır. Sözlü sunumların değerlendirilmesinde dereceli puanlama anahtarlarının yanında, sergilenecek beceriye göre kontrol listeleri, öz değerlendirme ve akran değerlendirme ölçekleri kullanılır.

KAVRAM HARİTALARI: Kavram haritaları, bilgiyi organize etmek ve sunmak için yapılmış grafiksel araçlardır. Bu araçlar daire ya da bir çeşit kutu içine yazılmış olan kavramları içerir. Kavram haritalarında iki kavram arasındaki ilişki, üzerine ilişkiyi belirleyen ifadelerin yazıldığı doğrularla gösterilir. İlişkiyi belirleyen bağlantı ifadeleri ile iki kavram tamamlanarak anlamlı bir cümle oluşturulur (Novak, 1998).

KISA CEVAPLI MADDELER: Bir kelime, bir sembol ya da en çok birkaç kelime ile cevaplanabilen madde türüne denir. Bu tür maddeler bilgi basamağını ölçmek için uygundur. Öğrenci sorunun cevabını kendisi yazar. Kısa cevaplı maddeler iki türdür. Birisi soru cümlesi, diğeri eksik cümle tipindedir.

ÇOKTAN SEÇMELİ MADDELER: Çoktan seçmeli bir madde, kök ve seçeneklerden oluşur. Kök, kazanımın ifade edildiği veya sorunun sorulduğu kısımdır. Seçenekler de öğrencinin önüne konulan muhtemel cevaplardır. Öğrenciden istenen, doğru cevabı, verilenler arasından seçip işaretlemesidir. Bu maddeleri, öğrencilerin yaratıcılığını ve yazma becerilerini ölçmek amacıyla kullanamayız. Bu maddeler; fiziksel beceriler ve yeteneklerin ölçülmesinde değil daha çok bilgi, zihinsel beceriler ve yeteneklerin ölçülmesinde kullanılmaktadır.

Örnekler

1. İnsanlar yerleşik hayata geçtikten sonra üretici hale gelmişlerdir. Bu dönemde mülkiyet düşüncesi ortaya çıkmış ve gelir dağılımındaki dengesizlikler sınıf farkını ortaya çıkarmıştır. Bu bilgilere göre;

- I. kültürel yapı
- II. ekonomik faaliyet
- III. yönetim biçimi

olgularından hangilerindeki değişim sınıf farkına sebep olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

2. Osmanlı Devleti, Tanzimat ve Islahat Fermanları ile toplumdaki dil, din ve ırk ayrılıklarından kaynaklanan eşitsizliği ortadan kaldırmayı amaçlamıştır. **Osmanlı Devleti'nin aşağıdaki uygulamalarından hangisi eşitsizlikleri ortadan kaldırma amacıyla bağdaşmaz?**

- A) Vergilerin herkesin gelirine göre toplanması
- B) Herkesin mülkiyet hakkına sahip olması
- C) Mahkemelerin halka açık olması
- D) Malların miras olarak bırakılabilmesi
- E) Gayrimüslimlerin askerlikten muaf olması

EŞLEŞTİRMELİ MADDELER: İki grup halinde verilen ve birbirleriyle ilgili olan bilgi öğelerinin, belli bir açıklamaya göre eşleştirilmesini gerektirir. Kim, ne, nerede gibi soruların cevabını oluşturan olgusal bilgilerin ölçülmesinde daha kullanışlıdır.

UZUN CEVAPLI MADDELER: Bu tip maddelerde, öğrencilere bir ya da birkaç soru verilip bunlara belli bir sürede yazılı cevap vermesi istenir.

İki türü vardır:

a. Sınırlı Cevap Maddeleri: Bu tip maddelerde verilecek cevabın niteliğine, uzunluğuna ve örgütlenmesine ilişkin bazı sınırlamalar konulur (... üç neden belirleyin, iki benzerlik yazın gibi).

b. Açık Uçlu Maddeler: Bu tip maddelerde cevabın içeriği, niteliği ve uzunluğu açısından cevaplayıcı serbest bırakılır. Yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, sorun çözme, karar verme, analiz, sentez ve değerlendirme becerilerinin ölçülmesinde kullanılabilir.

- Açık uçlu maddelerde, şans başarısı faktörü ortadan kalkar.
- Öğrencinin düşüncelerini organize etmesine olanak sağlar.
- Öğrencinin yaratıcılığını ortaya koymasına imkân verir.

Açık uçlu soruların değerlendirilmesinde dereceli puanlama anahtarı kullanılır. Her soru için değerlendirme ölçütleri belirlenir.

Örnek:

Ülkemizde 1940'lerden bugüne yoğun olarak yurt içi göç hareketleri yaşanmaktadır. Bu göçler özellikle kırsal kesimden kente doğru gerçekleşmektedir. Elinde önemli yetkileri olan bir yönetici olduğunuzu düşün. Göçlerin nedenlerini de dikkate alarak, göçleri önlemek için alabileceğiniz en önemli önlem ne olurdu? Bu önlemi ve gerekçelerini Türkçe yazım kurallarına uygun olarak bir sayfayı geçmeyecek şekilde açıklayınız.

DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Puan	Ölçütler
4	Göçü önlemek için belirlenen çözüm tam olarak doğrudur. Göçlerin nedenleri ile belirlenen çözüm ilişkilendirilmiş ve göçlerin nasıl önleneceği mantıklı gerekçelerle açıklanmıştır. Yazıda yazım ve noktalama hataları yapılmamıştır.
3	Göçü önlemek için belirlenen çözüm doğrudur. Göçlerin nedenleri ile belirlenen çözüm ilişkilendirilmiş ancak göç önleme gerekçesi tam olarak açıklanmamıştır. Yazıda bazı yazım ve noktalama hataları yapılmıştır.
2	Göçü önlemek için belirlenen çözüm doğrudur. Göçlerin nedenleri ile belirlenen çözüm ilişkilendirilmiş ve göçlerin nasıl önleneceği açıklanmamıştır. Yazıda birçok yazım ve noktalama hataları yapılmıştır.
1	Göçü önlemek için önerilmiş çözüm göçlerin nedenleriyle ilişkili değildir. Yazıda birçok yazım ve noktalama hataları yapılmıştır.

Not: Öğrencilerin bu çalışmadan alabileceği en yüksek puan 4'tür. Öğrencinin aldığı puanın yüzdesi alınarak nota dönüştürülebilir. Örneğin, öğrenci 3 puan düzeyinde bir başarı göstermiş ise öğrencinin yüzdelik puanı $75 [(3/4) \times 100 = 75]$, alacağı not ise 4 olur. Ayrıca öğrencilerin eksiklikleri belirlenerek bu eksiklikleri gidermeye yönelik önlemler alınır.

DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI (RUBRİK): Öğrencinin gerçekleştirdiği bir çalışmaya ilişkin performansını, belirlenen ölçütler bakımından yeterliden yetersize doğru belirleyen puanlama anahtarıdır. Herhangi bir çalışmanın puanlanması için geliştirilmiş ölçütleri içeren bir araçtır. Dereceli puanlama anahtarı "Bütüncül" ve "Analitik" olarak iki grupta incelenebilir.

Bütüncül Dereceli Puanlama Anahtarı: Genel olarak belli bir yetenek öğelerine ayrılmadan bir bütün olarak puanlanıyorsa bu holistik (bütüncül) puanlama olmaktadır (Haladyna, 1997). Bütüncül dereceli puanlama anahtarı, ürünlerdeki veya çalışmadaki nitelikler hakkında genişçe hükümlere dayanmaktadır (Moskal, 2000; 2003).

PUAN	ÖLÇÜTLER
4	Konuyu tümüyle iyi anladığını gösterdi. Konuyla ilgili öne sürülen düşünceler mantıklı gerekçelerle desteklendi. Konuyu farklı örneklerle açıkladı. Olaylar arasında farklı bağlantılar kurdu. Konuyla ilgili çelişkili açıklama yapılmadı.
3	Konuyu anladığını gösterdi. Konuyla ilgili öne sürülen düşünceler mantıklı gerekçelerle desteklendi fakat yeterli değildi. Yazılı açıklamalar yeterliydi.
2	Konunun çoğunu anladığını gösterdi. Konuyla ilgili öne sürülen düşünceler desteklendi fakat yeterli değildi. Anlatımda çelişkili açıklamalar yapıldı.
1	Konunun birazını anladığını gösterdi. Örnekler yeterli değildi. Önemli eksikler vardı.

Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı: Performans veya ürünün parçalarının ayrı ayrı puanlanmasını daha sonra bu puanların toplanması ve toplam puanın hesaplanmasını gerektirir. Analitik puanlama anahtarı, belli bir yeteneği öğelere ayırıp her öge için ayrı bir bütüncül anahtar geliştirmekle oluşturulmaktadır. Analitik anahtarın öğrencilerin eksiklerini tanımları ve düzeltmeleri açısından faydaları çoktur. Analitik puanlama anahtarları iyi tanımlanmış ve detaylı anahtarlardır (Haladyna, 1997; Moskal, 2000).

PUAN	İÇERİK
4	Haritadaki bütün işaretler doğru ve dikkatli bir şekilde yerleştirilmiş. Sınır çizgileri doğru ve özenle çizilmiş.
3	Bütün işaretler haritada var. Bunların çoğu da haritaya doğru yerleştirilmiş.
2	İşaretlerden birkaçı haritada yok. Haritada olanların da birkaçı doğru yerleştirilmemiş.
1	İşaretlerin çoğu haritada yok. Olanların çoğu da doğru yerleştirilmemiş.
PUAN	GÖRÜNÜMÜN YETERLİĞİ
4	Haritanın görüntüsü temiz ve çok renkli. Haritadaki işaretler çok kolay okunuyor.
3	Haritada birkaç renk var. Bazı işaretler kolay okunmuyor.
2	Sınırlı sayıda renk kullanılmış. İşaretlerin ne olduğu haritadan zor okunuyor.
1	Renkler ya hiç yok ya da çok az kullanılmış. İşaretler çok az kullanılmış.
PUAN	HARİTA ELEMANLARI
4	Haritanın başlığı, yön oku, ölçeği, anahtar bölümü (lejant), kaynağı, enlem ve boylamları haritada bulunmaktadır.
3	Standart bir haritada olması gerekenlerin çoğu var. Bunların çoğu da doğru ve kolay anlaşılmalıdır.
2	Standart bir haritada olması gerekenlerin yarısı yok.
1	Standart bir haritada olması gerekenlerin çoğu yok.

KAYNAKÇA

1. AIRASIAN, P.W. (1994). **Classroom Assessment (second edition)**. McGraw – Hill, Inc.: NY.
2. ARIK, R. O. (1969). **Coğrafyadan Vatana**. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
3. BAYKUL, Y. (1999). **İlköğretimde Ölçme ve Değerlendirme**. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
4. **Cumhuriyet Döneminde Türkiye’de Bilim “ Sosyal Bilimler I-II”** (1997. 2001) Ankara: TÜBA Yayınları
5. DEMİRBAŞ, H. (2006). “Sosyal Bilimler Öğretiminde Tematik Yaklaşım” **Akıl ve Bilimin Aydınlığında Eğitim**. (75; 29-31)Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları,
6. GOODRICH, A. H. **Understanding rubrics**
<http://learnweb.harvard.edu/alps/thinking/docs/rubricar.htm>
7. HALADYNA, T.M. (1997). **Writing Test Items to Evaluate Higher order Thinking**. Allyn and Bacon: Boston
8. LEVSTİK, L. S. ve Barton, K. C. (1997). **Doing History: Investigating with Children in Elementary and Middle Schools**. Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. New Jersey.
9. MOSKAL, B. M. (2000). **Scoring Rubric: What, When and How?** Pratical Assessment, Research &Evaluation. <http://ericae.net/pare/getvn.asp?v=7&n=3>
10. NOVAK, J.D. (1998) **Learning, Creating, and Using Knowledge: Concept Maps as Facilititive Tools in Schools Corporations**. Lawrence Erlbaum Associates Publisher. New Jersey
11. **Ortaöğretim Kurumlarında Sosyal Bilimler Öğretimi ve Sorunları** (1987) Türk Eğitim Derneği, Öğretim Toplantısı
12. ÖZOĞLU, S. Ç. (1974). **Liselerde Sosyal Bilimler Öğretimi**. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Yayınları
13. PAYKOÇ, F. (1987).“ Ortaöğretim Kurumlarında Sosyal Bilimler Öğretiminde Karşılaşılan Başlıca Sorunlar Nelerdir?” **Ortaöğretim Kurumlarında Sosyal Bilimler Öğretimi ve Sorunları** Türk Eğitim Derneği Öğretim Toplantısı (s.94-99). Ankara: TED Yayınları
14. PAYKOÇ, F. (1991). **Tarih Öğretimi**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
15. SÖZER, E. (1998) **Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilimlerin Öğretimi**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
16. TEZCAN, M. (1993). **Kültür ve Kişilik (Psikolojik Antropoloji)**, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları
17. TURHAN, Mümtaz (1969). **Kültür Değişmeleri Sosyal Psikoloji Bakımından Bir Tetkik**. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı
18. TURGUT, F. (1987).**Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları**. Saydam Matbaacılık, (5. Basım). Ankara.
19. YAVUZ, K. E. (2005). **Yeniden Yapılanan Sınıflar İçin Aktif Öğrenme**, Ankara: Ceceli Okulları Yayınları.
20. YILDIRIM, C. (1999). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**. ÖSYM Yayınları (4. Basım). Ankara